Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the ima-ges to determine what is correct.

GÖTEBORGS UNIVERSITET

N:R 6 (1465) A. 28:DE ÅRG. VANLIGA UPPLAGAN. LÖSNUMMERPRIS: 12 ÖRE.

ILLUSTRERAD TIDNING
IDUN
GRUNDLAGD AF FRITHIOF HELLBERG
FÖR KVINNAN OCH HEMMET

SÖNDAGEN DEN 7 FEBRUARI 1915.

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE: JOHAN NORDLING.

BITR. REDAKTÖR: ERNST HÖGMAN.
RED.-SEKRETERARE: ELIN WÄGNER.

August Strindbergs "Fadern" på Dramatiska teatern.

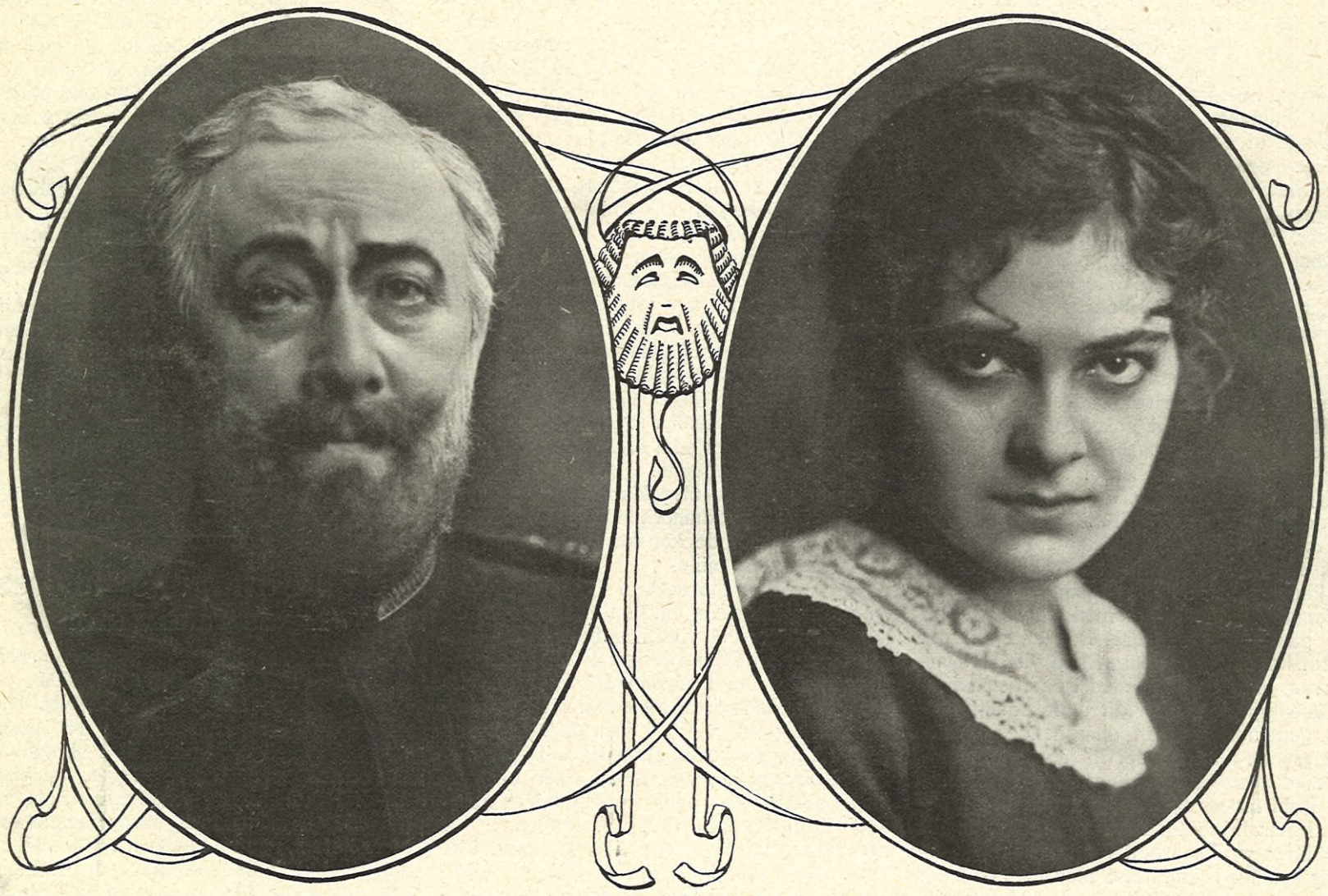

Ryttmästaren — Herr Emil Hillberg. Hoffotograf Ferd. Flodin foto. Bertha — Fröken Jessie Wessel.

DET HAR DRÖJT LÄNGE INNAN detta alla tidsströmningar trotsande drama, mästerverket bland August Strindbergs skådespel med modernt ämne, hunnit den scen, där det strängt taget redan från första ögonblicket borde haft hemortsrätt. — Det fanns en tid, då "Fadern" på åtskilliga håll ansågs som en skamfläck i svensk litteratur. Massor af kvinnor skuro tänderna af harm, kallade skådespelet en nedrighet, en skef och orättvis svartmålning af det kvinnliga släktet, och det Strindbergska kvinnohatet blef axiomatiskt fastslaget. Mycket vatten har runnit sedan dess, många slöjor fallit, som dolt den verkliga bilden af diktaren, och hvad hans "Fadern" beträffar, har dess påstådda karaktär af smädeskrift förvandlats till en allmänmänsklig tragedi, i hvilken mannens och kvinnans eviga inbördeskamp, eviga svängning mellan lust och kval, i kraft af deras väsensskillnad, formats till en beståndande bild.

Herr Emil Hillberg uppbär hufvudrollen på Dramatiska teatern, och först nu torde den mäktiga, ödesbundna gestalten erhållit de linjer, hvarmed Strindbergs eruptivt springande penna tecknat honom. Framställningen äger alltigenom den äkta konstnärliga realismen, och allteftersom det tragiska ledmotivet växer i dikten och sväller till en snyftande storm, växer också skådespelarens tolkning i intensitet och djup. Det är endast slutscenen i andra akten, då han slungar lampan efter hustrun, och scenen med tvångströjan i den tredje, som betinga en kraftfullare aktion. Där märker man för litet af det bundna lejonets raseri. Fru Lindberg har utarbetat hustruns roll med mycken konsekvens och hon säger sina repliker förträffligt, men spelet företer ändå några i ögonen fallande brister; för det första saknar framställningen hvarje psykologisk djuppejling och för det andra är Strindbergs Laura betydligt mera infam än fru L. betonar. Fröken Åhlander presterar ett litet dramatiskt mästerverk i ammans roll. Som dottern Bertha debuterar en elev, fröken Jessie Wessel, och hennes framträdande är okonstladt och sympatiskt och ger goda löften.

ARIEL.

Vinster och risker.

MYCKET VID GENERALISERING är alltid vansklig. Är lifvet fattigare nu än förr eller är det rikare? Är lifvet svårare eller lättare? Intet allmänt hållet svar kan bli riktigt.

Den generalisering, som de flesta människor göra med så stor lungfärdighet, när de jämföra "män" och "kvinnor", hvilar ofta på grundläggande missförstånd och innebär flagranta orikfigheter.

Endast efter dessa inledande reservationer vågar jag säga några ord om den tillväxt i rikedom i nutidslifvet jämfördt med perioden förut, som synes mig större för kvinnornas del än för männens, och om den likaledes för kvinnorna större faran att den rikedomen dock inte blir hvad den tyckes vara.

Mycket som männen haft förut är för kvinnorna så godt som helt och hållet nyvinning. Kamratskapet är nytt, samfundskänslan ny. Ännu i denna stund ha många kvinnor inte erfarit kamratskap annat än på det stadium när de voro skolflickor med lång fläta och korta kjolar, och samfundskänsla endast i den mycket utspädda och passiva form, hvari den förekommer hos en sannskyldig dam vid åhörande af ett festtal.

Äldre generationers kvinnor stodo trots upprepade repetitioner häpet frågande inför utslagen af familjens herrars lifliga kamratkänslor, när någon gymnasii- eller universitetskamrat visade sig efter många års skilsmässa. Nu känna, väl inte kvinnorna, men många kvinnor kamratskapets friskt flödande glädjekällor. De kunna få erfarenhet inte bara af det kamratskap, som knytes i ungdomen och alltid kastar ett skimmer af ungdomsglans öfver fortsatta förbindelser eller tillfälliga möten, utan också af arbetskamratskapet mogna människor emellan.

Ofta blir ju kamratskapet inledningen till nära personlig vänskap, men det är godt att ha sådant det är i sig självt. Verklig vänskap ger annat och mera, fortsättes och är uttryck för djupare gemenskap. Men verklig vänskap är också mer exklusiv, inte lika vidtfamnande som kamratskap, och leder inte på samma sätt bort från en själf som kamratskapet gör. Kamratskap vidgar sympatierna, låter en lefva med i andras lif från en väsentlig sida, utan att detta samlif hindras genom äfven rätt djupgående skiljaktigheter och utan att det för mycket belamras med tusentals familjeprivata smådetaljer. Kamratskap lynger föga och bär mycket. Kamratförhållandet är uppfostrande för karaktären och hvilsamt för känslan.

Där kvinnor i jämförelse med män visa sig petiga, på en gång kritikrädda och småaktigt kritiska, trångt subjektiva, där sammanhänger det vanligen med en brist på den slags uppfostran, som kamratskapet ger.

Samfundskänslan få kvinnorna i vår tid erfara på ett nytt sätt, starkare, mer aktivt än det förut förunnats dem annat än på vissa nationella och religiösa höjdpunkter.

De som helst leta sina ideal i det förflutna, klaga högljudt öfver att den samhörighetskänsla, som grundar sig på blodsband, på släktskap och landsmanskap, är svagare än förr. Hvad släktskap i aflägsnare led beträffar är nog förändringen oomtvistlig. Nationalitetsbandets styrka ådagalägger sig däremot, som vi alla se, just nu med elementär kraft. Men detta hör till det hvaröfver vi ännu böra spara våra reflexioner. Före de sista händelserna i Europa har nog verkligen tidsriktningen varit den att de fria sammanslutningarna vunnit på de historiskt gifnas bekostnad. Att här anställa en relativ värdering af de ena och andra ligger utanför min tankegång nu.

Samfundskänslan sådan den gör sig gällande hos människor, som gemensamt kämpa för en idé, för ett bättre samhällstillstånd, ett högre själstillstånd kan vara mäktig och betagande. För den blaserade lifsflanören, den kallhjärtade nyttighetsjägaren äro de samlande idéerna fraser, tomma skyltar, för de sannskyldiga idékämparna själfva äro de lefvande krafter.

Det är inte underligt, om människor och människogrupper, som förut varit isolerade, efter sin första bekantskap med en rik samfundskänsla i den fria sammanslutningen, bli benägna att af denna vänta mera än den kan ge annat än momentant. Så ha kristna studenter, som förut lefvat utanför allt egentligt församlingslif, när de kommit i beröring med den kristna studentrörelsen, väntat snart sagdt allt af den för sig och sina kamrater. Snart nog ha de sedan gjort den erfarenheten att hvad den enskilda bringar med till det hela — om också blott i form af längtan — är förutsättningen för att det hela skall ge honom något och att mottagna gåfvor antingen förspillas eller bli — förpliktelser. Slutligen erfara de kanske också, hur mycket svårare det är att fylla plikter, där formen, ramen för pliktuppfyllelsen, inte finns färdig förut utan måste skapas.

Något liknande gäller också de kvinnor, för hvilka t. ex. rösträttsrörelsen företett sig som kvinnorörelsens vidaste organiserade gestaltning och som i den mött och burits af kamratskap och samfundskänsla som ingenstädes eljes. Mången lär sig uppskatta det positiva värdet af "historiska traditioner" genom erfarenheten af hur svårt det är att sakna och hur mycket som kräfves för att i någon mån skapa sådana.

För den mindre utvecklade är den nu så lätt tillgängliga samhörigheten med kamrater och liktänkande kanske i lika hög grad en fara som en hjälp.

Lifvet ställer större kraf än förr på den enskilda människan, om hon inte skall bli ett byte för väder och vind i en blåsig tid. Men hur är det ställdt med fostran till de egenskaperna? Om beskyllningen mot den nu brukliga pedagogiska metoden: att den lämnar lärjungen hjälplös just då han borde vara färdig att kunna reda sig själf, är riktig, så är den bara en detalj af en beskyllning, som kunde riktas mot samtidens mänskofostran öfver hufvud. Nästan alla i vår generation och de yngre lida af dessa förhållanden, den kvinnliga ungdomen ojämförligt mest, därför att missproportionen mellan den utrusning de få och de lifvets kraf de ha att möta är störst.

Ännu är i stort sedt den "väluppfostrade" unga flickan, den regelrätta unga damen, kulmen af föräldraomsorgen i kulturellt förfinade, i bästa mening bildade hem, där dock döttrarna utan vidare förutsättas skola "bli något". Antingen tro föräldrarna att det moraliska modet, förmågan att genomkämpa och ta ställning till allt det, som de senare, om inte förr, måste möta, kommer af sig själf, kanske genom inhämtandet af examenspensa, eller också tro de att den kan undvaras, att den för sig själf stående kvinnan kan reda sig med den väluppfostrade familjeflickans mått af etisk klarhet och spännkraft.

Ensamhet i ungdomen är inte rolig, men den hade sin nytta.

Faran af det frodiga föreningslif, som nu står ungdomen till buds: att hvad det tycks innebära och ge inte är verklig egendom, bara tillfälligt innehaf, är själfskrifvet större, ju mer outvecklade deltagarna äro. Samhörigheten, organisationen länker i den enskildas ställe. Han (hon) står där ofta i själfva verket utan ett uns mer af verklig självständighet än den blott familjefostrade ungdomen förr ägde, men med en pretention på självständighet löjlig att se för andra, skadlig för vederbörande själf.

Flickorna äro i detta nu långt värre däran än ynglingarne, både därför att alla slags konventioner ännu ha ett fast tag om kvinnovärlden och därför att, hvad de flickor angår som beträda s. k. nya banor, den låtsade självständighetens konvention är i särskild grad bjärt parodisk.

Hur det ser ut betyder mindre än det att de unga kvinnorna själfva inte bli vuxna att sedan styra rak kurs. De "nya banorna" och sina medsystrar på dem skulle dessa många — som inte trots allt bli fullvuxna människor, som kunna stå för sig själfva — göra bästa tjänsten genom att lämna dem i fred. Oskadliga bli de för kvinnosaken aldrig, hvar de än hamna. Deras typ är det som ofta dras fram af dennas fiender. Det händer ju också att den ena, den konservativa falangen af denna typ i familjeflickstudentskan med virkning och huslighet och S. S. U. H. får beröm, men det är knappast bättre. Lifvet behöver kvinnor, som kunna undvara beröm.

Omständigheterna växla. Formen skiftar. Mer eller mindre ger lifvet till skänks under olika tider, åt olika människor. Men det som skänkes blir liksom borta mellan lata och slappa händer. Allt sällskapande blir flackt utan motpolen: ensamhet. Lättfånget samägande befriar inte från självförvärfvets hårda möda.

HILMA BORELIUS.

Herr Barkmans lustresa.

Af NILS WILHELM LUNDH.

(Forts o. slut.)

FLYTTFÅGLARNA, SOM AF ogunstiga vindar drifvas hit ut, återvända aldrig till norden," säger han. "De behöfva ju inte längre flyga hundratals mil för att undfly tropikernas heta somrar, de lyfta endast några hundra meter öfver hafvet, upp mot bergen och ha det svalt och vårlikt bland orange och persikoträd, och när sedan vintern kommer och fikonträden fälla sina blad, sänka de sig åter till stränderna och få det varmt och soligt. Så också de nordiska vikingarna, våra förfäder, som sökte sig in till det rika Medelhafvet. De drefvos stundom af stormarna ned till Kanarien, som då var världens yttersta. De stannade sedan här. De nöjde sig med jordens och trädens frukt, glömde guldet och blefvo grottmänniskor. De ägde här hela världen, och årstiderna stodo ju hand i hand uppför bergen. Så blefvo de ett med q u a n c h e r n a, urinvånarna, och ännu vandra deras afkomlingar här, där vägarna äro mera ensamma och byarna glesa, de söka sig alltid mot ensamheten, det är deras fasta arf hemifrån. Ljuslockiga barn sitta framför kojorna och le bekymmerslöst och frimodigt

Prenumerationspris:

Vanl. upplagan:		Praktupplagan:	
Helt år	Kr. 6.50	Helt år	Kr. 9.—
Halft år	» 3.50	Halft år	» 4.50
Kvartal	» 1.75	Kvartal	» 2.25
Månad	» 0.75	Månad	» 0.90

Iduns Byrå o. Expedition, Stockholm, Mästersamuelsgatan 45.

Redaktionen: Riks 16 46. Allm. 98 03. Kl. 10—4.
Red. Nordling: Riks 86 60. Allm. 4 02. Kl. 11—1.
Expeditionen: Riks 16 46. Allm. 61 47. Kl. 9—6.
Annonskontoret: Riks 16 46. Allm. 61 47. Kl. 9—6.
Verkst. direktören kl. 11—1. Riks 86 59. Allm. 43 04.

Annonspris:

Pr millimeter enkel spalt:
25 öre efter text. 30 öre å textsida. 20 % förhöjning för särsk. begärd plats.
Utländska annonser: 30 öre efter text. 35 öre å textsida. 20 % förh. för särsk. begärd plats.

mot vandraren. Jag har alltså landsmän rundt omkring mig, men min hustru är af spansk börd, så nog är mitt allt här och inte Wangeroog! Sedan jag fullt lärt mig behärska språket, så att jag med mina friska lungor kunde få sjunga ut hvar dag med hvad jag hade på hjärtat, har jag aldrig känt ett spår af s. k. hemlängtan. Hvad skulle jag längta efter? Hvit sand kanske? Här finnes endast kolsvart sand. Hela Wangeroog är hvit sand. Åh, herre gud!"

Det blir en paus. Herr Barkman vet inte, om Wangeroog nu skall segla upp eller ej, men han skyndar sig att taga fram en tjugufemöresbok (han är väl försedd i den vägen) och bläddrar nu ifrigt i den. Herr Barkman är trött. Wangeroog skall säkert bli för hårdsmält, tänker han. Och så läser han ett kapitel ur "Herr Derblays giftermål," medan bilen, nu på jämn väg, susar in mellan de blomsterkransade byarna utanför Orotava, och alnslånga, hvita blomklockor sväfva förbi. Reskamraten sitter tyst och sluten, och framme vid Orotava ta de så ett hastigt och skamset farväl.

Af allt, hvad reskamraten berättat, är det dock en sak, som står djupt inristad för herr Barkman: Vikingarna. Förfädernas afkomlingar, som man kan få skåda uppe vid dessa berg. Herr Barkman känner, att han måste dit upp, innan han företar sig något annat.

Han känner sig som en eröfrare, då han med hattasken under armen stiger uppför Grand Hotells i Puerto Orotava trappa. Och han har visst inte glömt, hvad han förde i skölden.

Den natten sofver han godt, likt den, som har sin framgång säkert i en liten låda.

Dagen efter tar han ett stärkande bad på den svarta sanden under Humboldts klippa. Hundra meter uppe stå raderna af palmer och drakblodsträd som en runskrift mot himlens blå, och inunder, vid den stupande klippan, öppna sig grottorna mot hafvet. Han ser, att de äro bebodda och brokiga trasor fladdra däruppe. Han står och tittar dit upp, ända tills jättevågorna komma och slunga honom högt upp bland de hvassa stenarna, där han får en duktig rispa på knäet.

Strunt i det! Herr Barkman ställer sig kapprak framför den blandade badpubliken och utför "armar uppåt, utåt, framåt och nedåt sträck."

Efter badet klättrar han på zigzagvägarna uppför klippan, upp mot grottorna.

Det är svindlande, och grottorna, som nerifrån se ut som små hål i en vaxkaka, öppna sig nu och äro så stora, att bykyrkan därhemma godt får plats i den största. Lavablocken därinne äro svarta som kol, och då han klifver in i närmaste grotta, finner han att den är full af stora svarta svin, som ha sin glädje för sig därinne.

Grottan därefter är afbalkad för getterna, och de bräka i kapp, då de få syn på honom. Men nästa grotta är idel fågelsång. Hundratals burar hänga rundt väggarna och öfver ingången, och där sitter en gubbe och förfärdigar burar och ser knappast upp, då Barkman stannar. Fåglarna äro kanariefåglar, de flesta gula som hemma, och herr Barkman tecknar, att han vill köpa en, en af de gröna, de riktigt äkta.

Gubben skakar på hufvudet och menar, att de gula är bäst. Han vill sälja en, som är alldeles utan fläck. Den kostar fem pesetas.

Herr Barkman är envis och vill ha en grön, och en sådan får han för en half pesetas. Buren af trä kostar fem pesetas, men herr Barkman vill inte ha en så dyr och klen bur. Herr Barkman vill ta fågeln i handen.

Och han får den i handen och går vidare — nere i Puerto tänker han köpa en bur af stål för sin fågel.

Nästa grotta är full af trasiga barn, som rusa ut från alla gömslen och smågrottor längst inne. De vilja leka med fågeln, men herr Barkman stoppar den i sin ficka och sätter locket för.

En fullastad åsna kommer just upp, och grottmor och grottfar äro med. Deras hår är svart som lavan, men ett par af barnen ha ljusa, nästan lingula lockar alldeles som hemma. Herr Barkman stryker dem öfver hufvudet och småpratar med dem. Grottmor och grottfar lasta af sin åsna. Det är en hel del.

Herr Barkman undrar, hvad det kan vara allt detta. Han ger dem en half pesetas, och de mjukna något. De bryta upp en säck och håfva fram flera knippen med torkad fisk. Det är norsk fisk, det ser han på stämpeln. De smussla med några flaskor bakom en kruka vin. Flaskorna ha röda etiketter, och herr Barkman är utom sig af förvåning. Det är ju Gammel Carlsbergs Pilsner, exportölet. Norsk fisk och danskt öl! Ja, nu kommer han ihåg, att han öfverallt, vid hvarje liten bod på vägen sett de där flaskorna.

Grottmor tappar ett litet paket, som går upp. Svenska säkerhetständstickor, Tidaholm. Nordens trenne riken ha alltså sin gifna plats på denna fjärran ö, ja, till och med i denna usla grotta. För första gången sedan han landstigit på ön, känner han sig riktigt rörd. Öfverallt kring klipporna ligga de röda lapparna: Svenska säkerhetständstickor, Tidaholm. Ja, svenska!

Herr Barkman tar fram sina cigarretter och bjuder grottmor och grottfar och hela bingan af barn. Han rycker till sig en af de röda askarna, pekar ifrigt på den och pekar sedan på sig själf, ty han vill göra klart för dem, att han kommer från just det landet.

Med kännaremin tar han ut en sticka, han håller den med ett fast grepp, han stryker den mot plånet, en gång, två gånger — stickan går midt af, flammar upp och — slocknar, ty så kan det gå, också med svenska stickor.

Snart stiger ändå röken som ett offer från den kanariska grottan, och högt upp mot palmerna i sagoparken flyger en befriad liten fågel, kvittrande, jublande, och den kommer inte längre ihåg sitt trånga fängelse, när den väl återfunnit sitt näste inne bland lagern.

Manuskript och bref

af redaktionell natur torde alltid adresseras till Redaktionen af Idun, ej till någon särskild medlem af densamma.

Hur kärleken fostrar.

Af OSKAR VÅGMAN.

DET VAR EN ÖFVERMÄTTAN viktig och betydelsefull dag i Olerums folkskola, en sådan som ej har många sina likar i ett människolif. Så tänkte åtminstone skolbarnen, där de sutto i rader på skolbänkarna, högtidliga som i kyrkan, allesamman i hemväfda söndagskläder och grundligt nytvättade, så att deras unga anleten skeno kopparröda af gnidning och såpa. Litet nervös jämkade sig läraren af och an i katedern och gaf sina frågor med en viss osäkerhet; han var en man af gamla stammen, hvilken icke lärt hvarken fysik eller metodik som sina nymodiga ämbetsbröder. Kom det an på att hos barnen inplugga katekesen "utvändigt", då ville han — det plägade han med stolthet yttra — mäta sig med hvem som helst, men med "grund" var det kinkigare, och just med "grund" var prosten så noga, han, som satt där i karmstolen med Sveriges karta till bakgrund och husförhörsboken framför sig, en grånad, reslig gestalt med buskiga ögonbryn, som utgjorde barnens förfäran; och de som haft mod att titta in i blicken, som sköt fram under dem, påstodo väl, att prosten hade "snälla ögon", men de voro ej många som hade ett sådant mod. Därför var det ej blott den gamle skolläraren, som då och då kastade en skygg blick åt sidan för att utforska, hvad prosten kunde tycka, utan barnens blickar lilade ständigt till denne att i hans anlete läsa sitt öde.

Här var nämligen afgångsexamen, här skulle utrönas, hvilka de lyckliga voro, som fingo rätt att likt magistrarne vid forna dagars promotioner slå böckerna tillsamman till symbol af fulländade studier, d. v. s. aktas värdiga att från folkskolan öfvergå till prostens nattvardsundervisning.

Utan men för vår lilla historia kunna vi förbigå de mer eller mindre lysande resultaten af herr Wahlqvists undervisning och börja med det ögonblick, då prostens myndiga stämma efter husförhörslängden upproper: Öreby gård, bondesonen Fredrik Olofsson och grenadiersdottern Mina Pärla.

Rodnande öfver hela ansiktet reste sig en liflig trettonårig tös med klara ögon och frimodigt uttryck; vida mera senfärdigt och tveksamt seende sig omkring uppstår Fredrik, en storväxt pojke på femton år med behagliga anletsdrag och milda, bruna ögon, hvilka dock sakna all glans och allt lif.

Herr Wahlqvists anletsuttryck skifta mellan tillfredsställelse och fruktan. Mina är hans stolthet, skolans pärla, men Fredrik hans sorgebarn; de stå där sida vid sida såsom en lefvande illustration till satsen: ytterligheterna beröra hvarandra.

Mina får börja examen, och hon vet svar på allt. Herr Wahlqvist drager fram sina allra kinkigaste spörsmål, likafullt reder hon ut dem. "Det är bra, du är en duktig flicka", säger prosten, och dubbelt rodnande af nöje och blygsel i förening sätter sig Mina på bänken.

Nu kommer turen till Fredrik. Herr Wahlqvist hostar, tar sig en pris snus och vänder sig tveksam till den höge examinatorn:

"Jag får lof att säga prosten, att den där pojken är alldeles ohjälplig."

De buskiga ögonbrynen rynkas. "Gör icke gossen försagd. Se så, börja nu, och det skall nog gå bra eller hur, min gosse?"

Fredrik ser litet förvånad på prosten, men

Låt kemiskt tvätta Edra bal- och supédräkter hos oss och Ni blir belåten

Örgryte Kemiska
Tvätt- och Färgeri Aktiebolag Göteborg

KLIPPAN.
Modernaste Finpappersbruk.

Specialitéer:
Finare Post-, Skrif-, Kopie- och Tryckpapper samt kartong.
Iduns textpapper tillverkas af Klippan.

tycks icke vara af alldeles samma öfvertygelse som han.

Emellertid börjas examen i katekes och bibliska — summan af Fredriks studier. I början går det ju oklanderligt, så länge det gäller utanläsningen. Herr Wahlqvist börjar fatta ett svagt hopp. Så kommer man in på konung Davids historia och i ilande fart utan att stappla läser Fredrik upp huru "Davids välde tilltog, så att det sträckte sig från Egypten till den stora älfven Eufrat. Många krig utförde han och stridde manligen som en hjälte. Men i själfva striden måste han fly undan, och då han kom under en stor ek, fastnade hans långa hår däri, och han blef hängande mellan himmel och jord." "Hvad?" afbryter prosten. "Blef David hängande i en ek?"

"Han är kommen in på Absalom," upplyste herr Wahlqvist. "Ser prosten, saken är den, att ett blad var bortrifvet ur hans bok, när han läste det första gången, men det märkte han icke, och sen har jag aldrig kunnat taga det ur hans hufvud."

"Nåväl, låt höra, hur han förstår sin katekes."

Herr Wahlqvist mumlar något, där det förskräckliga ordet "grund" förekommer men är snart inne i betraktelsen öfver 4:de budet och plikterna mot våra föräldrar och herrar.

"Hvilka äro våra herrar?" spörjer han. Intet svar; återupprepad fråga och samma tystnad. Såsom van pedagog ändrar han frågans form för att framlocka svar. "Hvilka kallar du för herrar?" En ljusning far öfver gossens ansikte.

"Patron på Hamra, länsman och prosten och" — han säger det litet tveksamt — "skolläraren ibland."

Prosten småler, och skolbarnen skratta bakom hvarandras ryggar. Endast Mina skrattar ej, hon rodnar och ser riktigt förtretad ut.

Herr Wahlqvist skrattar ej heller; han arbetar i sitt anletes svett att föra sitt sorgebarn på rätta vägen. Snart är han inne på tal om öfverheten och bjuder: "Läs språket om öfverheten!"

Fredrik söker ingifvelser både från skolans tak och dess väggar, förgäfves. Då når till hans öra en sakta hviskning — för den förlägne ljuf som en änglaröst — "Ho sig sätter emot öfverheten," ett ljus rinner upp för honom och i triumferande ton läser han: "Ho sätter sig emot öfverheten och han emot Guds förordnande."

Prosten skrattar uppenbart. "En vacker familj minsann," anmärker han, men herr Wahlqvist säger med ett uttryck af missmod och segerglädje:

"Sade jag icke, att pojken är ohjälplig."

"Nånå," menade prosten, "låtom oss ej uppgifva hoppet. Kom hit, min gosse, och försök att svara mig. Var icke rädd, du."

Fredrik steg fram, såg icke alls rädd ut utan lugn som det goda samvetet.

"Hvem har skapat allt, allt som du här ser" — prosten visade med handen åt fönstret — "himmel, berg, skog och sjö, alltsammans?"

"Det har Gud."

"Rätt så, min gosse. Ser du, det går bra. Gud har sålunda skapat allt som är till?"

"Nej," ljöd det öfverraskande svaret.

"Hvad för något?" prosten såg ut som ett lefvande frågetecken. "Har Gud icke skapat allt?"

"Nej, vägen ha sockenborna lagt," genmälte Fredrik med säkerhet.

Prosten lämnade de dogmatiska spörsmålen och öfvergick till bibelns historiska del. Snart var han fördjupad i förklaringen af ordet underverks betydelse. "Förstår du mig?" sporde han omsider.

"Nej," svarade gossen ogeneradt.

"Nå, låtom oss taga ett exempel," återtog prosten godmodigt. "Om du fölle i kvarndammen hemma vid gården och komme under det stora hjulet utan att krossas, vore det ej ett under?"

"Man får lof att se sig för, så att en icke faller i, ty då vet ingen, hur det går."

Den outtröttlige läraren gjorde ännu ett försök:

"Om du körde ett stort lass sten efter din fars hästar, och lasset välte öfver dig, men du alls icke blefve skadad, skulle du ej kalla det ett under?"

Nu var det Fredriks tur att småle.

"Det kan aldrig hända," sade han.

"Hur så?"

"Jag får bara köra oxarna."

"Gå, min vän, jag har hört dig nog," sade prosten i det han lutade sig tillbaka i sin stol och utbrast i ett högt skratt; herr Wahlqvist instämde pliktskyldigast och barnen af fullaste hjärta. Blott tvenne skrattade ej: föremålet för all denna munterhet, hvilken stod lugn som vanligt om än en smula förvånad, och hans granne, lilla Mina, som satt med blygselrodnande kinder och tårade ögon.

När kort därpå dagens pröfning var slutad, befunnos samtliga de examinerade fullmogna i visdom och förstånd, blott Fredrik i Oreby förklarades ännu behöfva draga nytta af herr Wahlqvists omsorgsfulla handledning.

*

På den smala gångstig, som genom hagen slingrar sig mellan stenar, buskar och snår, finna vi en timme senare de två barnen, skolans pärla och skolans sorgeämne, styra sina steg mot hemmet. De gingo den ena efter den andra under djup tystnad, äfven lilla Mina, som eljes plägade dansa vägen fram under skämt och sång.

(Forts.)

Sofia Gumælius' sista färd

Torsdagen den 28 januari blef en värdig och vacker högtidlighet. Till Oscarskyrkan, där jordfästningen skedde, hade utom hennes närmaste samlats representanter för de olika områden, inom hvilka den aflidna verkat, så var hufvudstadspressen företedd af några af dess främsta namn och de kvinnosammanslutningar, hvilka bland sig räknat Sofia Gumælius, såsom F. K. P. R., Nya Idun, Iduns kvinnliga akademi och Kvinnoklubben, hade också sändt representanter.

De närvarandes känslor af saknad och tacksamhet tolkades vid den hvita, med röda rosor beströdda kistan af hofpredikanten Clemens Åhfeldt.

Han erinrade om den bortgångnas gedigna personlighet, hennes plikttrohet, energi och aldrig sviktande arbetshåg, trots fördomar och stötestenar på vägen. Med dessa egenskaper förenade hon en sällsynt anspråkslöshet och hjärtegodhet. Hon ägde förmågan att organisera och styra utan de stora talerna och den högtidliga minen. Genom hela lifvet behöll hon sin ungdomliga spänstighet, sin vidsynthet inför lifsproblemen, sin varmhjärtade förståelse och gästvänskap. För sina underlydande var hon en enastående chef och husbonde. Hvar och en ägde i henne en personlig vän. Det var härvid uppskattningen af arbetet och af hvarje människas rätt till en människovärdig ställning, som ledde henne. För hennes rika och varmhjärtade personlighet framföra anförvanter, vänner och underlydande sitt varma och vördnadsfulla tack.

När jordfästningsakten var tillända fördes kistan ut till Nya kyrkogården och sänktes i den fallande skymningen ned i den Gumæliuska familjegrafven. Vid grafven framträdde ordföranden i Kvinnoklubben fröken Hanna Andersson och frambar ett tack från klubben för allt hvad den aflidna varit för densamma. Bland det stora antal kransar, som sändts från alla delar af landet till Sofia Gumælius' bår, vilja vi här nämna tidningen

Sofia Gumælius' jordfästning. Kistan utbäres ur Oscars kyrka: på trappan synas den aflidnas närmaste och förrättaren af likbegängelsen, hofpredikanten C. Åhfeldt. — A. Blomberg foto.

IDUNS KOKBOK
AF
ELISABETH ÖSTMAN
är den bästa kokbok för det svenska hemmet. - - - - -
Den har redan utgått i öfver 25,000 ex.
Pris: Kr. 5:50 inb.

Pröfva Tuppens Zephyr
och Ni köper ingen annan.

Iduns krans af violer, sänd som "ett tack för mångårigt godt samarbete", och den krans af murillotulpaner, genesium och arecablad, som från Iduns kvinnliga akademi sändes dess bortgångna ledamot. Den senare hade en inskription af följande lydelse:

Äldst till åren uti vår krets
Först du fälldes af dödens lie.
Mer än du var ingen trogen
Åren nio i gifvet värf.

Hälsning och tack på din sista färd.

Med bondemännen från Nordiska muséet till Nationalmuseum.

Af HEDVIG SVEDENBORG.

ETT ÅR!

Hvad allt har inte händt ute i världen och äfven hemma sedan Bondetågets mäktiga härskaror drog genom landet. Alla med samma mål — konungens borg — och alla brinnande af samma längtan — längtan att få bjuda konungen och landet sitt stöd.

Men just nu vill jag inte stanna vid alla de bloddrypande fasor, som ligga mellan nuet och de oförglömliga bondetågsdagarna, utan i stället bläddra igenom ett par af de ljusa minnessidorna från februaridagarna 1914.

Som ett juvelsmycke blixtrade Stockholm under februarisolens strålar, och de blågula dukarna fladdrade och vimplade mot den blekblå luften på Bondetågets andra dag. Och öfver Djurgårdsbron — bort mot Skansen och Nordiska Muséet — myllrade odalmännens skaror.

Ty det gällde ju att på dessa korta dagar äfven få lära känna sin väna hufvudstad och att få njuta af dess skatter.

Af de skånemän — och det var väl bortemot hundratalet — som jag råkade på vägen upp till Stockholm, hade ingen sett sin hufvudstad. Fast annars kunde de vara vidtberesta nog. Köpenhamn, Berlin, Hamburg, ja San Francisco och Moskwa hade de gästat — men inte den mångbesjungna Mälarstaden.

Långsamt och drömmande följde jag de mörka skarorna öfver bron fram mot Nordiska muséet. Och aldrig tyckte jag att Djurgårdsbrunnsviken med sina leende stränder, Skansens höjder, torn och kupoler eller Strandvägens flaggsmyckade palats visat sig så till sin fördel. Sannerligen hade inte själfva himmelen klädt staden i galaskrud.

Det var nästan mot min vilja som jag lät mig sugas med in genom Nordiska Muséets ståtliga portal — fram till Carl Milles' kolossalstaty af Gustaf Vasa — från den friska glittrande februariluften.

Från de tusende männen steg en lätt imma och ett jämnt sorl upp under jättehallens hvalf. Och när man uppifrån galleriets marmorräck blickade ner i djupet, fick man samma intryck som då man lutar sig öfver en brusande älf. Det var makt och kraft.

Så småningom skingrade sig massintrycket, detaljerna sprang fram och plötsligt fick jag se två af mina skånemän från resan, som utan att veta det gick förbi Karl XII:s guldsnidade vagga.

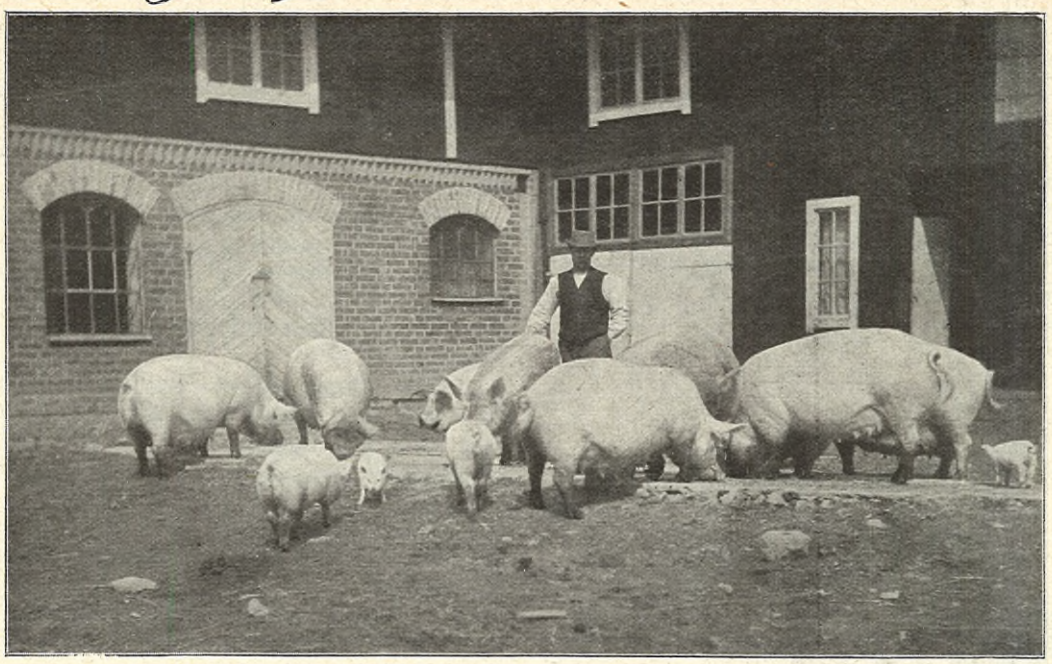

"Hans dagliga gärning."

— Nog ska ni väl ta er en titt på Karl XII.s vagga ändå, menade jag.

De stannade, skrattade och sade att det var så mycket att se, att de rakt inte visste hvar de skulle börja. Förresten hade de aldrig tänkt på att Karl XII hade varit ett lindebarn som alla andra.

— Det var han nog inte heller, tyckte den ena och visade på en stadig rem, som var spänd tvärs öfver all den gyllene grannlåten. Det syns att kilen inte var go att hålla kvar.

Som de så innerligt gärna ville se Gustaf II Adolfs häst samt några af deras egna allmogesaker — hvilka en gång i tiden tillhört farfar och farfars far — gamla bohagsting, om hvilka de hört de gammelgamla berätta, och ett och annat föremål, som de själfva kunde minnas från sin tidigaste barndom, men som nu mer alls inte finns att se i hembygden — så blef jag deras självfallna vägvisare. Medan vi gick från rum till rum, berättade jag dem om Arthur Hazelius, "Sveriges största tiggare", och hans underbara lifsverk. Om de båda små paviljongerna där uppe vid Drottninggatan, som så småningom växte ut både till Nordiska Muséets palats och till Skansens friluftsmuseum. Och jag var själf så upptagen af mina minnen och mina båda intresserade skånemän, att jag inte märkte att jag fått en hel klunga åhörare.

När vi så ändtligen lyckats tränga oss fram till Gustaf II Adolfs häst, som de fann rent otroligt liten, så sade en dalkarl, hvilken också slutit sig till oss, att han gärna ville till Nationalmuseum, innan det blef för skumt och undrade, hur man ginast komme dit.

Naturligtvis ville skånemännen också dit och följden blef att jag tog mitt sällskap med mig ner till Allmänna gränd, där vi steg på en ångslup, som låg och skvalpade mellan isstyckena.

På vägen visade jag dem på ett par pansarbåtar, som låg inne vid Skeppsholmshvarfvet, och då var det rakt som om allt annat slocknat för dem.

En pansarbåt var just hvad de ville se.

Nå, hvad skulle jag göra. Jag gick upp till vakten, sade hur det var och några minuter senare befann vi oss ombord bland maskiner, kanoner, kettingar och all slags bråte, som en pigg och munter underofficer demonstrerade för oss.

Men oj hvad den såg gammal och rostig och medfaren ut. Det kunde ju hvem som helst begripa att det behöfdes nya båtar.

Och så till sist utan vidare öden — utom att dalkarlen stannade midt på Skeppsholmsbron och visade på slottet, operan och Jacobskyrkan, hvilka han nu kände igen som "ena riktiga gamla bekanta", nådde vi ändtligen Nationalmuseum.

Var nu slottet och allt det andra som gamla bekanta, så var taflorna det ännu mer för mina bondemän, fast ingen af dem sett originalen förr. Tack vare reproduktionerna i jultidningarna var det alldeles som om de mött välbekanta kära vänner från förr.

Men hvad det ändå var mycket vackrare i verkligheten. Och så mycket större än de tänkt sig. Både "En hjältes död", "Karl XII:s likfärd" — ja, nu ha en ju fått följan från vaggan till grafven, menade en af skåningarna — och den imponerande "Nordenskiöld" på isblocken.

"Sfinxen" var nu alldeles omåttligt konstig, och hvarför folk målar sådant som Kronbergs "Jaktnymf", det kunde nu ingen människa förstå.

Framför "Erik XIV och Karin Månsdotter" blef vi länge stående.

— Ja tänk, sådana där Göran Persöner finns allt än i dag, sade dalkarlen. Och det har nog aldrig varit lätt att vara kung. Då ä' de allt bra mycke enklare att vara folk och att bara säga — så och så vill vi ha'et.

Men inte vore det just någe att måla åf hvarken kungar eller Persöner nu för tiden, tillade han med en liten ton af missräkning i rösten.

Ja, men dronningarna och prinsessorna di — di ä ändå alltid fina och vackra te å se på i alla tider.

Så småningom föll skymningen på och trötthetén äfven och som bondemännen hade så oändligt mycket obesedt, så gick vi slutligen långsamt ner för de breda marmorstegen och ut i den skymningsblå luften.

Just som vi skulle skiljas åt, undrade en af männen, om han inte kunde få mitt namn och min adress, så skulle han sända mig ett kort, som framställde honom i hans dagliga gärning.

Det var just den, som var mest konstintresserad af dem allesamman, men då jag ville

Pellerins Växt-Margarin ersätter det finaste mejerismör.
Bästa, drygaste och hållbaraste fabrikatet.

att han skulle säga hvad hans dagliga gärning var, så bara skrattade han och menade att det finge jag se.

Så skildes vi med ett hjärtligt tack, och en vecka senare fick jag den å föregående sida återgifna bilden. Diskret inlagd i ett kuvert.

Ja, Gud vare tack att utom allt annat, så äger vårt folk äfven humorns oskattbara gåfva. Med den gåfvan kan man komma långt både i dagliga lifvet och — i världshistorien.

Jungfrugrundet.

Berättelse från Bohuslän
Af FREDRIK NYCANDER.

INNE PÅ LOGEN VAR HALFmörkt. Slagorna dunkade i takt. De yrde som vingar i luften, träffade med dån golfvet, där sädeskärfvarna lågo. Dammet stod i skyar, agnarna flögo. Kornen ramlade ur axen, samlades upp i bingar.

Det var ett tungt göra. Men slagmännen höllo på ideligen. Armarna svängde. Man fick passa sig, så att man inte fick en stöt i synen.

Där gick Åke och slog. Unga, kraftiga pojken, nitton år. En mörk och senig en. Medan han lät slagan hvirfla, tittade han åt sidan på Vendla, som stod vid ladväggen och langade kärfvar. En blond, däglig tös, som gaf honom goda blickar tillbaka.

De voro sams, hade varit det ända sedan midsommar. De träffades i dansen. Gårdsägaren, storbonden, hade låtit resa en löfsirad stång i en grafhög, bjudit in sitt folk. Paren hvirflade kring högen i den ljumma luften, den röda solfallsdagern. När Åke och Vendla dansat sig trötta, gingo de ut i skogen, sutto hos hvarandra till gryningen. De kysstes och logo, lofvade hvarandra allt med fagra ord. Det löftet bland Säms grafvar vid Bullarens strand band dem samman för lifvet. Sedan dess längtade de svårt till präst och stuga.

Nu var november. Snö hade börjat falla, isen lade sig. Bullaren, den långa, vackra sjön med de branta bergen, hvilkas skogar klättrade ner till vattenytan, med sina ruiner efter forntidsborgar, sitt mörka, hemlighetsfulla djup — nu frös den. Nu kunde ej ökstock ros från strand till strand. Sällan träffade bullingarne hvarandra, bara vid arbetet och i kyrkan. Långt mellan gårdarne. Räfskri och ulfljut nattetid ur mångmilaskogarne gaf vildstämning. Ödebygden satte sin prägel på människorna. Tystlåtna, inåtvända voro de, gingo omkring i underliga drömmar.

Kyrkan i Nafverstad var färdig. Byggd af gråsten var den, med hvitkalkade väggar, nischfönster, långa, tegelröda taksidor, spetsiga gaflar. Kyrkan för sig, klockstapeln för sig. Prästhuset, rymligt, med brutet tak, många fönster, såg hemtrefligt och ljust ut. Högt öfver sjön låg prästgården, nära skogen med dess många grafkullar från hedenhös, hvilka rundade sig under de sägenhviskande granarna.

Stapeln var af trä och tom i hufvudet. Den saknade klockor. Dessa skulle gjutas på Säm, storbondgården, och det var härom samtalet gick på logen.

Vällingklockan sjöng på magasinsgafveln. Slagdånet upphörde. Folket stegade till drängstugan för att öppna sina byttor och korgar och förtära sin enkla måltid, sur mjölk, kafring och smör.

Gamle Per, som slefvade i sig mjölken, så att han blef hvit om munnen, filosoferade under ätandet:

— Nu får en se, hvilken jänta, som är dygdigast.

Han storlog i skägget, plirade med ögonen.

— Hur menar du? frågade pipar-Lars. Han kallades så på grund af sin gälla stämma.

— Jo, jag menar, att nu ska Nafverstads klockor gjutas. Och då ska en jungfru slå den smälta kopparn i formen, för att klangen ska bli ren.

— Ä' I riktiga jungfrur? hof pipar-Lars upp sin röst och tittade forskande på töserna, som sutto på väggbänkarne. Då myste de och torkade sig om munnen med förklädessnibbarne.

Vendla rodnade, log mot Åke, som harskade sig och doppade slefven djupare i mjölkbyttan.

En käring tog upp den fallna ordtråden.

— Inte vet jag, hur det är nu. Men i min ungdom fanns det dygdiga töser.

— Ända tills de blef förlofvade, mente Lars och flinade. Och kanske inte så pass länge ens. Jojomen, pojkar, I kan göra flickorna olyckliga!

Han knäppte med fingrarne, stultade kring på det klackslitna, gropiga trägolfvet.

— Inte är du bättre än andra, tyckte Åke. Dig känner en nog, så som du springer efter kjolar.

Helt ofrivilligt hade han svarat. Vendla såg lite förebrående på honom.

— Kors, hvad du tar illa vid dig! anmärkte Lars. Brändes det, lille pilt?

Hvarpå det skrattades. Åke stack halfva ansiktet i byttan, svarade inte. Vendla försökte skratta, men det lyckades inte riktigt.

— Du ska inte förbrylla jäntorna med ditt stolleprat, förmanade Per. Jag tänkte, att med kyskheten är det hvarken bättre eller sämre än i forna dar. Hvem har rätt att skryta? Allra minst du, Lars! Du behöfver gå oftare i kyrkan. Gudskelof, nu står hon färdig! Klockorna bli också snart färdiga. Ugnen är i ordning. Under jorden är den murad. Bergslagskopparn är köpt. Det är bara att klämma till med gjutningen.

— Om en kan finna den heliga jungfrun, ja, envisades Lars.

Knappt hade han sagt detta, förrän dörren öppnades och storbonden inträdde. Det var en grof karl i vadmalskavaj och högstöflar. Han hade väderbrun hy, yfvigt helskägg. Ögonen voro mörka, stränga, stämman skrotlig. Hela hans sätt tydde på, att han var van att befalla.

Han ställde sig midt på kammargolfvet, slog med ludna mössan mot låret och sade:

— Som I alla vet, har jag lofvat skänka två klockor till Nafverstads kyrka. De ska gjutas i dag. Formarne ä' gräfda i marken, kopparen smälter i degeln. Nu ska den enligt gängse bruk slås i formarne af en jungfru, att klocklåten må bli fager och skär. Jag vill dra lott bland er, töser, hvem som ska utföra värfvet. Det är väl ingen af er, som har en synd på sitt samvete och inte vill vara med om lottningen?

Det blef tyst. Jäntorna sutto stilla, rörde ej hand eller mun. Somliga sågo förläget i tiljorna, andra blickade frimodigt framför sig.

— Jag kan väl tro, att ingen vägrar, ty den tösen skulle ju veta med sig något felsteg. Det är bra då! Låt mig nu se, hur många ä' I?

Han pekade med fingret på hvar och en och räknade.

— En, två, tre, fyra — sju ä I. Det stämmer. Här har jag sju pappersremsor.

Han tog upp ur fickan detta antal hopvikna små lappar, lade dem i sin mössa, skakade om den, satte den på det maskstungna furubordet.

— Kom nu hit och dra! Den, som får den remsan, där jag skrifvit: "Du är den värdige", ska slå malmen i jordhålorna.

Jäntorna stego upp från bänkarne, gingo fram till bordet, togo hvar sin lapp i nypan, vecklade upp den, tittade nyfiket. Då papperet var blankt, kastade de bort det. Till sist drog Vendla och fick lappen med påskriften. Hon gaf Åke en blick. Han såg lycklig ut öfver att hon blifvit vald.

— Jaha, Vendla Amundsdotter, sade storbonden och satte mössan på hufvudet — då ska du göra det. Följ nu med mig till ängen! I andra kan också komma och se på. Vi förlänga rasten. Det är högtid i dag. Kom, allesammans!

De bröto upp, gingo säfligt öfver den tunna snön fram mot ängen, där de nygräfda hålorna gapade, ställde sig tysta rundt omkring och afvaktade.

Ett par karlar kommo upp från den underjordiska ugnen, ur hvilken gråa ångor stego i snöluften. De kånkade på degeln, fylld med kokande kopparbrunt. Vendla tog med bevantade händer i den, hällde den sjudande malmen i den cirkelrunda öppningen mellan marken och fyllformen. Massan rann ner, stelnade i vinterkylan mellan hårdnade lerväggar. Så skedde i bägge groparne.

Hennes händer darrade, när hon hällde. Det var så högtidligt och ansvarsfullt. En ära bevisades henne. Hon var den värdiga, utvald af ödet.

Storbonden skakade hand med henne och tackade. Likaså gjorde hans hustru. Nu var sedvänjan tillgodosedd. Alla voro säkra om, att klockorna skulle ljuda med jungfrulig klang.

Gjutningen var fullbordad. Vällingklockan sjöng. Arbetsfolket vandrade till logen för att fortsätta slagningen. Vendla kände sig lycklig, och i dunklet, när Åke kom åt, tryckte han, osedd af de andra, varmt och innerligt sin älskades hand.

*

På magasinsgolfvet lågo klockorna hamrade och filade. Kläppar voro insatta i dem.

Storbonden kom dit med några karlar, lyfte upp dem. Kläpparne slogo mot malmväggarne. Då hörde man, att den ena klockan hade en härligt ljus klang, men den andras ton var inte så klar. Det var något hest i den. Men det kunde inte hjälpas — de skulle till kyrkan, hängas upp i stapeln. De lades hvar och en på sin kälke, drogos ner till Bullarens strand för att forslas utmed denna ett stycke uppåt sjön, där kyrkan låg på högberget. Isen var nyfrusen, man ville ej köra med häst och kärra på den. Därför använde man lätta kälkar. En torpare drog den klockan, som lät vackrast, Åke drog den andra, och han gick främst. Gamle Per och pipar-Lars voro med, skulle hjälpa till vid upphängningen i stapeln.

De branta bergen lyste i den stålblå luften. Solen gnistrade på skogarne, där granar och furor, som trofast buro sin gröna skrud, stucko upp bland svarta bladlösa träd.

Färden gick bra. Det susade af medarnes glid. Lars gnolade en trall. Man kom till en klippsten, som låg ett stycke utanför stranden, ett litet grund, som jämnt och nätt nådde upp till isytan. Ett farligt ställe, när vattnet gick öppet, ty en båt kunde lätt fastna där, farligt också nu, ty kring en sådan sten är isen sprödare än annorstädes.

Åke märkte plötsligt, hur det sviktade under hans fötter. Han gjorde en snabb sväng utåt, kände det fastare under sulorna. Men det tunna istaket hade redan gifvit med sig, och där låg kälken i den öppna vaken.

Klockan ramlade af, föll i vattnet, medan kläppen skrällde till. Hon sjönk till botten. När hon stannade där, ringde hon — ett kort skrämmande slag. Så blef det tyst.

Karlarne stodo bleka, förskräckta. Malmens klagoskri satt i deras öron.

Slutligen mumlade Lars:

— Det var visst så och så med renheten.

— I klockan, ja, sade Åke häftigt, och hans hand knöt sig kring kälkrepet.

— Ja, hvar annars?

Lars spände ögonen i honom. Men Åke sade ej ett ord.

Torparen med den andra kälken hade skyndat sig åt sidan och räddat sin dyrbara last. Den fördes lyckligt till Nafverstads strand, bars upp för branterna, fästes i stapelns svingande stock. Klockaren drog i repet för att pröfva ljudet. Tonvågorna vällde ut öfver bygden. Det lät så klart och vemodigt.

— Hon ropar efter sin förlorade syster i Säms bukt, mente gamle Per. Detta blef sedan ett talesätt bland bullingarne, hvar gång det ringde till gudstjänst.

*

Åke vände med släden, gick långsamt hem till gården för att tala om olyckan. Han träffade husbonden och berättade. Denne blef mycket bedröfvad, ty han hade skänkt klockorna för att få sina synder förlåtna, och nu, när den ena förolyckats, kunde han naturligtvis bara få förlåtelse för hälften af dem.

Hur skulle man få upp klockan ur sjön? Han rådslog med de sina, men kom till det resultatet, att det var omöjligt. Så djup som Bullaren är! Klockan skulle ligga där för evigt, en underlig syn för ålar, gäddor, braxar och abborrar, som skulle nosa på den och aldrig förstå hvad den var. Den skulle ärgas och aldrig ringa mer.

Åke gick till torpet, där Vendla bodde.

När hon hörde hvad som skett, blef hon blek och hviskade skrämdt:

— Det är min skuld.

— Din?

Han försökte visa henne det orimliga i detta antagande.

— Inte har du gjort något ondt, Vendla.

— Jo, det har jag. Det har vi bägge två.

— Vi har inte gjort annat än hvad alla människor, som håller af hvarandra, gör — kyssts och smekts. Det måtte vara tillåtet.

— Jag är inte ren, säger jag dig. Jag skulle aldrig hållt i kopparn. Jag skulle talat om alltihop, då jag fick lappen.

— Hvad skulle du talat om?

— Att vi famnats i sinnligt begär.

— Nej, men Vendla då! Det angår ju ingen.

— Ingen jungfru är ren, som legat vid en mans bröst. Hon har syndat i sina tankar. Så är det. Å, jag skulle bekänt! Men jag var så glad öfver att bli utvald. Det var en sådan hedersbevisning. Det var så frestande. Jag gaf vika för frestelsen. Jag var inte sann. Därför blef tonen oren.

— Inte i den ena klockan.

— Nej, men i den andra. Därför sjönk hon. Det var Guds straff.

Han gjorde allt för att lugna henne, ville ta henne i sina armar, kyssa henne. Men hon stötte honom ifrån sig.

Då blef han sorgsen och frågade:

— Håller du inte af mig mer?

— Jojo, men det är inte som förr. Det får inte vara så. Du förstår mig inte!

Hon sjönk ner mot bordet i gråt. Låg där och skakade. Han gick fram, strök henne öfver håret.

— Du lugnar dig nog. Du behöfver vara ensam. Jag ska gå min väg.

En ynglings visa.

OM BUD MIG BRAGTES: I MORGON
den kvinna gästar ditt hus,
som skall varda din hjärtanskära
och göra din lefnad ljus,
då låge jag vidögdt vaken
och räknade timmarnas slag,
tills blekaste gryning mig läte
gladt hälsa den kommande dag.

Då skulle det skuras och fejas
och pyntas med björklöf och blom,
så rummen fylldes af dofter
från kryddgårdens rikedom.
Och drällar breddes på borden
till gamman och fröjdefest,
när ut till porten jag trädde
att möta min väntade gäst.

Och räckte hon trofast handen
och hälsade barnsligt godt
och frågade blygt och sakta,
om jag hennes budskap försmått...
och tveksamt dröjde på stegen,
som gårdens trappa vi nått,
då värdens förlägna tystnad
var enda svaret, hon fått,

då skulle jag dörrarna öppna
ditin till min löfvade sal,
där blomdoften strömmade mot oss
högtidlig och jungfruligt sval.
Och medan min gäst jag förde
till festens dukade bord,
våra vägar för alltid förentes
stilla och utan ord.

AXEL JOHANSSON.

Med tunga steg gick han ut ur stugan, till sitt hem. Hans föräldrar sporde honom om orsaken till hans dysterhet. Då berättade han om missödet på sjön. De vojade sig. Men han tänkte inte på den bottentagna kopparbiten, utan på Vendla, som blifvit så konstig. Och inte fick han blund i öga den natten.

*

Hon var som förvandlad, ingen kände igen henne mer. Tyst gick hon i arbetet på gården, tyst var hon hemma. Svarade inte på frågor, satt och såg framför sig. Folk trodde, att det var en fnurra på tråden mellan henne och fästmannen.

Men de möttes alltjämt. De höllo hvarandra i handen, allvarliga, tigande. Slut var det med allt det, som brukar hända mellan förälskade personer.

Somliga undrade hvad de tagit sig för under fästetiden, eftersom det gått så illa med klockan. Ty vidskepliga voro de och satte olyckshändelsen i samband med försynens inblandning. Det var Lars, som antydde sådant.

— Guds finger! pep han fram. Guds finger!

— Ja ja, sade alla töserna, så är det. Och de kände sig själfva så rena och heliga, ty de voro inte förlofvade, fast de nog önskade bli det.

Till slut blef det outhärdligt för Åke. En dag utbrast han:

— Hör du, Vendla, du måste bjuda till att glömma den tråkiga historien. Var glad och språksam som förr! Annars tror folk, att det händt något galet mellan oss.

— Jag bryr mig inte om hvad folk tror, svarade hon. Och jag kan inte glömma.

Han var förtvifladd, men kunde inte göra något åt det. Inte ville han se åt någon annan jänta, ty han höll så af henne. Han var hos henne, tålde hennes sjuka lynne, ville aldrig öfvergifva sin tös.

Hennes far och mor undrade, om de skulle fråga doktorn. Men inte förstår en doktor sådant. Nå, men prästen då? Kunde inte han hjälpa? Nej, inte han heller. Bara Vår Herre!

Vendla besökte kyrkan. Hon gick till nattvarden. Hon tyckte, att hon kände sig lättare om hjärtat, när hon ätit af brödet och druckit af vinet. Men det var bara lisa för en stund. Så snart hon hörde klockan ringa, kom hon ihåg den andra, som låg i sjön. Och så blef hon lika grubblande igen.

Ibland gick hon ensam ner till stranden, stod framför det lilla grundet, utanför hvilket klockan sjunkit. Hon stirrade på vattnet, och om någon stått nära henne, skulle han kunnat höra, hur hon mumlade:

— Jag borde ligga där i stället.

Så suckade hon och gick långsamt hem.

*

Våren kom, snön smalt, isen gick upp. Glada vindar snodde öfver moarne. Träden sjöngo, nu skulle de få nya löf. Öfver bergen seglade stora fåglar på väg mot norr. I kratten myllrade det af vaknade djur. Tättingar kvittrade i snår.

Marsmånen sken om kvällarna öfver sjön. Den blef trolsk med sina stupande berg, sitt skimrande, stilla vatten.

Hon gick nerför skogsbacken mot stranden. Som i dröm, skred hon. Hon var nu så hvit och mager. Ögonen glänste stora som om de sågo syner, munnen bar ett vilset leende.

Hon såg utåt den månbelysta Bullaren, gick rakt ut i vattnet, det kalla vårvattnet. Det steg henne öfver midjan. Hon klättrade upp på klippstenen, stod där vek och rank. Vacker var hon i sin blekhet. Hon var som en förkroppsligad månstrimma.

Där utanför låg klockan, djupt därnere. Här var bråddjupt. Det drog och drog — dit ner. Hon skalf ej, hon var så bestämd i sitt sinne. Hon skulle försona.

Så slöt hon ögonen, böjde sig framåt. Det plaskade till i vattnet, vågorna svallade i månljuset. De lade sig, ytan blef stilla som nyss. Sjön var så vacker att se på.

Men nere på botten bredvid en kopparkupol, som redan börjat bli ärggrön, låg en ung kvinna död, ett offer för sin sjuka inbillning, sin vidskepelse, sin falska självanklagelse. Hon, som inte var oren, inte ren, sin egen plåga och andras sorg.

Hennes gärning varde förlåten, ty hon längtade efter ofläckad oskuld, efter själens hvithet, hvitare än månens öfver den förtrollade sjön.

BILDER TILL

1. Tyska soldater vid östra fronten, som tillhandla sig de senaste krigsnyheterna af en rysk tidningspojke. 2. Tyska officerare frukosterande på Bojanovos bangård. 3. Tysklands kejsare och kronprins i samtal med hvarandra utanför det kejserliga högkvarteret på västra krigsskådeplatsen. 4. En zuav och en marockan rastande utanför en fransk by. 5. Tyska förposter, som tagit ställning på en höstack. 6. Remontemönstring vid Schiffbauerdamm i Berlin. 7. Rådhuset i den af zeppelinare nyligen bombarderade staden Yarmouth i England. 8. Isforcering i en polsk flod. I bakgrunden en af ryssarne uppförd bro. 9. En tysk rekognoscör öfverraskar och tillfångatager en rysk bonde, som varit på marodering. I säcken hade han fullt med ammunition, klädespersedlar och värdeföremål, tagna af på slagfältet stupade soldater. 10. En tysk soldat delar sin frukost med en rysk gosse. 11. Tysklands yngste rekryt placerad på en kanon utanför slottet i Berlin. 12. En sjuksköterska med sanitetshund på Berlins ga-

VÄRLDSKRIGET

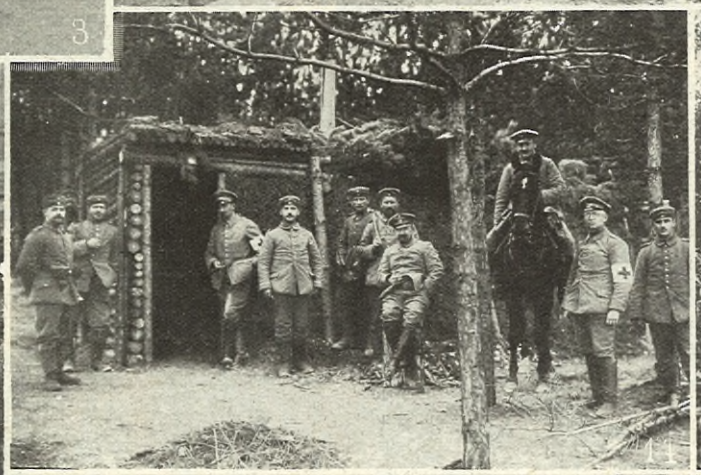

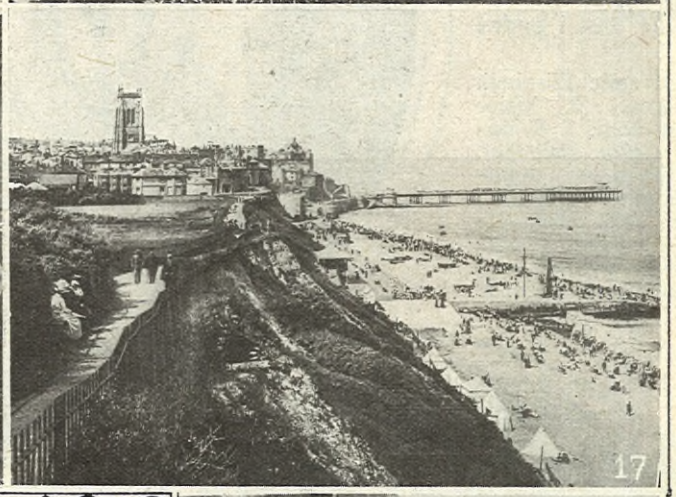

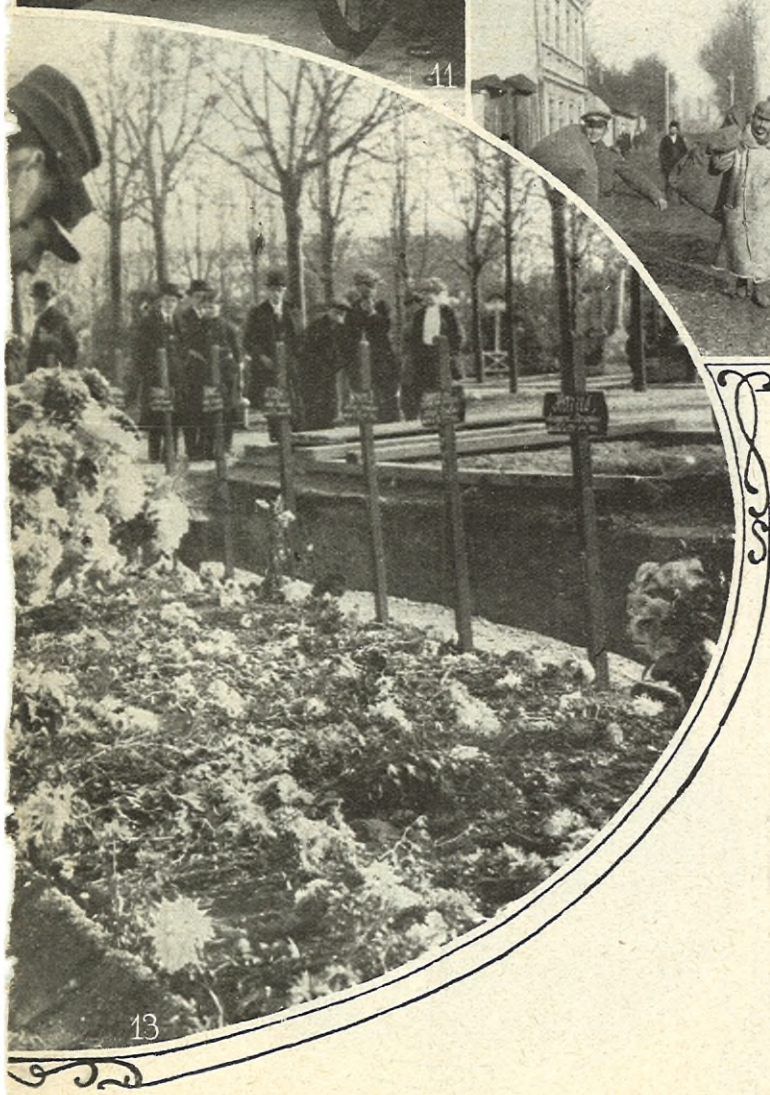

tor. 13. Franska soldater blomstersmycka fallna engelsmäns grafvar i norra Frankrike. 14. Tysk sanitetshydda i grannskapet af Reims. 15. Tyska soldater föra halm till sina skyttegrafvar. 16. Kungliga slottet Sandringham i England, som utsattes för bombkastning från tyska luftskepp efter det att engelska konungaparet nyss lämnat detsamma. 17. Staden Cromer i England, också en af de bombarderade städerna. 18. En ung telegrafist Eva Barath, som vid serbernas angrepp på den stad, där hon tjänstgjorde, lugnt stannade på sin post, trots att granaterna regnade kring det hus, hvari hon befann sig. Först då telegrafstationen började brinna öfvergaf hon huset efter att ha förstört telegrafapparaterna. Hennes hjältemod belönades med det gyllene förtjänstkorset. — 1, 3, 5, 9, 10 o. 15 A. Grohs foto. 2, 8 o. 14, Gebr. Hæckel foto. 4 o. 13. Underwood & Underwood foto. 6. Paul Lamm foto. 7, 12, 16—18 Berliner Ill. Gesellschaft foto. 11. Deutscher Uberseedienst foto.

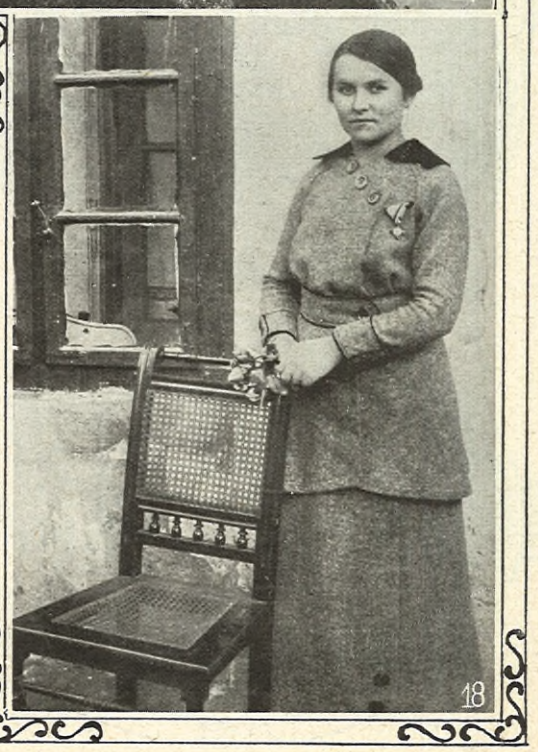

Slumsystrarnas 25-åriga fälttåg

SLUM- OCH RÄDDNINGSVERKET, DEN gren af Frälsningsarméns verksamhet, som utan tvifvel är den af allmänheten mest kända och man kan godt säga beundrade, firar i dessa dagar sitt 25-årsjubileum. I anslutning härtill har författaren Carl Svenson-Graner skrifvit en karaktäristik af två kvinnor, öfverste Elisabeth Liljegren och major Alma Petri, som i egenskap af ledare gifvit sina år, sin energi och sina krafter helt åt att uppehålla och utvidga arbetet. Hvilken omfattning slum- och räddningsarbetet numera har, därom ge våra bilder någon föreställning. Öfver allt i landet finnas slumstationer, räddningshem, hem för mödrar och barn, pensionat, som äro en tillflykt för ensamma och hemlösa, och hvarje sådan länk i kedjan betyder ett uppoffrande och kärleksfullt arbete icke bara af ledningen, utan af alla dess många, trogna medhjälpare. Som chef för denna kår står nu efter öfverste Liljegrens bortgång brigadör Gerda Hulander. Hvilken härförare som helst kunde vara stolt att kommendera så mycken tapperhet, duglighet och hängifven plikttrohet.

2

1

3

DEN MÄNSKLIGA själen är i sig själft en slum och isolerad makt, hvars bästa krafter förtvina, om hon drager sig undan. För att nå växt och blomning måste hon verka utåt i andra och genom andra. Detta är en lag, som helt visst kan tillämpas på allt slag af andligt arbete. Där en stor gärning utföres, där en vacker tanke fått sitt förverkligande, där var det

4

1. Öfverste Elisabeth Liljegren. 2. Major Alma Petri. 3. Brigadör Gerda Hulander. 4. Ringdans i barnhärbärgets trädgård i Malmö. 5. Slumsystrarna i Katarina församling i Stockholm sy kläder till julen. 6. Matsalen i Göteborgs räddningshem. 7. En liten badgäst i Lillstugan, Sundbyberg. 8. Huvudbyggnaden vid småbarnskolonien på Rådmansö. 9. Pensionatet i Malmö: dagligrummet.

5

6

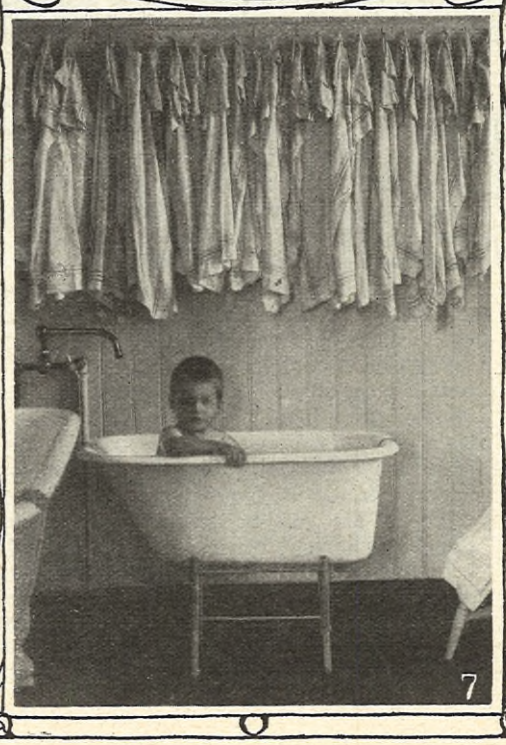
7

8

9

aldrig en enda människas insats, som banade vägarna, där var det alltid ett tyst, intimt samarbete mellan två eller flere, af hvilka en var själen, som gaf idén och uppslaget, den andra handèn, som i lefvande lif och verklighet omsatte en tanke.

Frälsningsarméns slum- och räddningsverk fyller i dessa dagar tjugufem år. Den ofvan antydda tanken om vikten af samarbete mellan människor för att nå ett resultat kan i sällsynt grad tillämpas på de två kvinnor, som under dessa år varit de ledande krafterna i slummens tjänst. Den ena är öfverste Elisabeth Liljegren, den andra major Alma Petri.

Öfverste Liljegren har för snart ett år tillbaka lämnat arbetet bland slummens olyckliga barn och ingått i den stora hvilan. Hon har lämnat efter sig ett tomrum, som väl blir svårt att fylla. Äfven den, som tillfälligtvis fördes i hennes väg, kände djupt, att han stod inför en ovanligt stark personlighet. Hennes mod, hennes tro, hennes förtröstan voro outtömliga krafter i hennes hjärta och af dem delade hon med sig i rikaste mått åt alla, som kommo i hennes väg. Hon tillhörde en af de få, som ägde det hela modet och kraften att samla sitt lif kring en ljus och hög idé, för hvilken hon offrade både sin kroppsliga och andliga människa. Aldrig någon trötthet eller en tanke på egen bekvämlighet. Endast ett: hvar behöfs jag nu, hvar kan jag hjälpa, hvar kan jag skänka i af mina bästa krafter?

Vid öfverste Liljegrens sida har under största delen af hennes verksamhet inom slummen major Alma Petri stått som den bästa kamrat och medarbeterska. Har öfverste Liljegren varit själen i arbetet, så har major Petri varit den verkande handen.

Det är säreget att se huru dessa två, som tillsammans skulle göra ett sådant rikt arbete af människokärlek, huru de kommo från vidt skilda samhällsställningar för att mötas på vägen mot ett gemensamt mål. Öfverste Liljegren kom från det friska landtliga lifvet vid en bondgård i Dalarna, och detta hennes ursprung förklarar mycket i hennes frimodiga personlighet. Hennes kamrat, major Petri, kom ur helt andra kretsar. Fadern var en lärd man och läroverkslärare i en liten idyllisk västkuststad. Hon hade följaktligen fått synnerligt god uppfostran, genomgått en flickpension i sin hemstad, gjort utrikes resor för språkstudier samt studerat vid Högre lärarinneseminariet i Stockholm, där hon tagit afgångsexamen.

Men bakom hågen och det lifliga intresset för studier hade hon alltid känt, att en annan gärning kallade henne. Och denna röst som kallade, ville beveka henne att göra en mera personlig lifsinsats. Hon drogs till Frälsningsarmén och hon kunde slutligen ej stå emot. Till att börja med skulle hon endast studera slummens arbete. Det var då hon sammanträffade med öfverste Liljegren, och det dröjde ej länge, förrän hon fattade beslutet att helt ge sig hän åt slumarbetet. På själfva julafton 1897 iklädde hon sig slummens uniform.

Hvad dessa båda kvinnor under sitt sjuttonåriga samarbete uträttat har varit af den största betydelse för slummen här i Sverige. Genom deras arbete ha räddningshem skapats i Stockholm, Göteborg, Malmö, Norrköping och Sundbyberg, hvarjämte ett flertal barnhem och barnkrubbor inrättats. Det har varit ett mödosamt och kräfvande arbete att skaffa medel till dessa hem. Hvad räddningshemmen beträffar har det största arbetet för medlens anskaffande legat på major Petri, som fått vandra den ödmjuka tiggarvägen ur hus och i hus, uppför trappor och nedför trappor, år efter år. Man kan förstå, hvad detta vill säga, då ett par af räddningshemmen kostat sextio tusen kronor hvardera och största delen af bidragen varierat mellan fem och tio kronor. Major Petri är dessutom en förtjänstfull redaktör för slummens tidning "Ljus i mörker", Frälsningsarméns utan gensägelse bäst redigerade tidning, som nu utgår i trettio tusen exemplar.

Har således den rikaste framgång beskärts slummens arbete under dessa tjugufem år, så är det dock säkerligen äfven med känslor af vemod, som jubiléet firas. Öfversten är borta.

En slumsyster på hembesök.

Det mångåriga samarbetet mellan henne och hennes kamrater är brutet. Hvad hon betydt för dem, kan man förstå af de vackra och ödmjuka ord, med hvilka hennes kamrat majoren en gång betecknat sin gärning: "Guds tjänares tjänare."

CARL SVENSON-GRANER.

Nedanstående skildring utgör det fjärde porträttet i den serie personkaraktäristiker, som ansluter sig till vår stora pristäfling "Iduns fria val", angående hvars bestämmelser vi hänvisa till täflingsprospektet i n:r 1.

4. Skådespelerskan.

I HVARJE UTPRÄGLAD KVINNA bor en skådespelerska. Så fordrar lifvet, i detta fall representeradt af oss män. Den hustru som inte förstår att spela sin roll, hon faller obevekligt igenom. Men därför behöfver det inte nödvändigtvis vara så, att damer som ypperligt spela roller också lämpa sig till makor. Likväl tycks det vara fallet. Det ser nästan ut, som funnes det ingen bättre äktenskapets elevskola än Dramatens!

Det är kanske inte omöjligt att finna en naturlig förklaring på detta egendomliga förhållande. Ska vi ge oss illusionen i våld, så låt oss få illusioner, framställda med fulländad teknik. Salongens mindre tränade förmågor misslyckas ofta att ge det intryck af naturlighet i lifvets konflikter, som en skicklig skådespelerska med lätthet åstadkommer. Scenens stjärnor fordra tro — inte bara trohet, men lättrogenhet af åhöraren, vare sig de tala från scenen eller mellan hemmets fyra väggar. Ja, där framför allt, ly ej ens att böja den sträfve kritikern är för henne en lifssak, så viktig som detta: att vara naturlig och verka äkta inför den hon älskar. Och hvem skulle vara bättre i stånd att utföra detta kraftprof än den, som öfvat dessa konster ända sedan hon var en vaknande ungdom? Hvem har i viss mening blifvit bättre uppfostrad än den, som alltid öfvat självbehärskningens finesser och konsten att afge välbetonade repliker?

Och ändå finns det förträffliga män, som inte riktigt uppskatta behaget af denna aldrig klickande regi, det finns män, som finna att blotta samvaron med en skådespelerska utanför scenen föga tillfredsställer deras fordran på enkel trovärdighet. Männens tredska tar så många former. Förvisso vore det fatalt, om man i ett improviseradt ordflöde under en konflikt mellan tvenne själar igenkänner primadonnans röst, och vändningar från Ibsen eller George de Porto-Riche. Och när hon tar hans älskade hufvud mellan sina händer, måste han vara gripen så djupt — tro så rent — att han inte kommer att tänka på, hurusom hon brukade samma gest såsom Marguerite Gautier, eller ett tonfall som knep applåder, när hon spelade Gertrud.

I likhet med andra har jag känt unga damer, som ville till teatern, som försäkrade att de skulle dö om de inte fick bli skådespelerskor, men de blefvo det aldrig. I regeln ha dessa unga entusiaster haft något konstladt öfver sitt väsen. De ha rent ut sagdt verkat tillgjorda och något öfverspända. De ha haft svårt att åstadkomma den naturlighet i ord och handlingar, som enligt fru Jungstedt är den sanna innebörden i hvad man kallar scenvana. De ha inbillat sig vara skådespelerskor, medan de i verkligheten endast glömde att vara människor. Jag har kommit att tänka på, om det inte härvidlag förhåller sig så, att lite teater i kroppen drifver kvinnan bort från naturen, medan mycken konst leder henne dit tillbaka igen. Det gudomliga hos naturen begär för att nås, att vi skola vara mycket det vi äro, att vi skola vara det intensivt. På denna något slingrande besvisnings väg komma vi tillbaka till vår utgångspunkt: i skådespelerskan förenas några af kvinnans eminentaste drag.

Det lif en skådespelerska nödgas föra är fullt af äfventyr, hur lite äfventyrerska hon än är till sitt väsen. Några vandra från seger till seger — hvem tror väl att ens dessa äro skonade för nederlag, åtminstone uti egen inbillning. För en aktris höljer solen sig i moln, om en annan aktris har en framgång, och hon hatar gärna dem som hon afundas. Man har knappast råd att hålla sig med en eftergifven karaktär, om man vill häfda sin plats i första ledet. Man lefver allt för nära inpå sina medtäflare för att med jämnmod kunna bevittna deras succès. Men är det antagligt att den som är en häxa mellan elfva och två skall kunna spela ängel resten af eftermiddagen? I själens värld finns inga lagar. Förty mäktar kärleken allt...

Den tiden jag frossade på gyllene ord, fäste jag mig vid en arabisk sentens: en god hustru bör vara såsom uret i stadstornet, gå precis, men icke som detta höras öfver hela stan. För en skådespelerska betyder emellertid punktlighet mindre än att stadens blickar riktas mot henne och att folk strömmar till för att höra hennes röst. Om hon icke såsom stadsuret drar till sig allas blickar, kommer hennes man knappast att uppskatta hennes värde som hustru.

En skådespelerska kan gifta sig på två sätt, antingen med en jämförelsevis obemärkt man — visst icke därför obetydlig — som låter henne fortsätta sitt arbete och bringar hans namn till en något artificiell berömmelse på programmen. Eller också kan hon välja en person i framskjuten ställning, hvarvid det faller af sig själf, att hon utby-

ter klädlogen mot en bakom gyllne barriär. Vill hon välja den enklaste vägen, tar hon en kamrat från scenen, då allt blir som förut. Den kvinna, som för kärlekens eller giftermålets skull underkastar sig att skiljas från konsten, afger i regeln ett alltför ypperligt romanstoff. Vid minsta moln börjar hon pröfva sig själf för att se, om hon verkligen gjorde rätt, då hon föll i borgerlighetens snara. Och ibland följes grubblet af handlingar, som trotsa själfva Sardou i ödesdiger intensitet. Men jag vidhåller likväl att, om allt går bra, den som gifter sig med en skådespelerska har utsikter att få till hustru en äktare kvinna än mången annan.

MOGENS LANG.

Sista barnet.

DET HADE GÅTT OM TIO ÅR utan tillökning i fru Marias familj och hon trodde väl ej längre på möjligheten af flere barn, eftersom det sista kom så helt och hållet öfverraskande. — Den fyrtiotreåriga blifvande modern såg en förmiddag sin bästa, fyrtiotvååriga väninna hos sig på kaffe. Hvad som mest band de båda kvinnorna samman var nog, att de sträfvat igenom precis lika många barnsängar, den ena som den andra. Den muntra fru Elisabet hade af nio födda barn fått behålla sex i lifvet, fru Maria sju.

Lilla fru Maria hade ett tyngre lynne än väninnan och de eviga barnbekymren hade heller aldrig lättat upp tillvaron. Ständigt skimrade något gråtmildt öfver hennes näpna ansikte, hvilket påminde om en flickas i konfirmationsåldern, just den flicka hon varit vid äktenskapets början. Året därpå hade hon fått krypa in i barnkammaren igen, där nu nästa generation ogeneradt växte om henne, inte minst i fråga om kunskaper.

Det älskliga konfirmationsansiktet syntes denna dag mera bekymradt än någonsin och det var med verkliga tårar i ögonen, som fru Maria bjöd väninnan doppa af det hembakta brödet. Vid påtåren kunde hon ej behärska en illa dold sinnesrörelse, utan utbrast:

— Vet du hvad, Elisabet, jag börjar ana nå'nting förfärligt... jag kan nog inte tala om hvad det är...

— Nå, men åt mej kan du väl ändå säga det!

— Hu nej, jag skäms så rysligt...

— Äsch, berätta du bara!

— Jo, hör du Elisabet, jag tror... jag tror att jag skall få barn igen... är det inte förskräckligt fatalt, så säj?!

Och lilla fru Maria satte näsduken för ögonen och begynte storsnyfta. Men i detsamma brast fru Elisabet ut i ett klingande skratt och hon skrattade så ohejdadt länge, att väninnan med djupt förnärmad min tittade upp ur näsduken.

— Hvad skrattar du egentligen åt, Elisabet?

Fru Elisabet fortfor att skratta, nästan hysteriskt:

— Jo... jo ser du, Maria... jo ser du... med... mig... är det... precis likadant!

Och där sutto nu de båda väninnorna som en gång i tiden bibelns Maria och Elisabet och vidrörde på kvinnors sins emellan skygga sätt sina intimaste angelägenheter.

— — —

Månader förflöto. Fru Elisabet hade blifvit förlöst med en dotter, men lilla fru Maria gick ännu omkring i daglig väntan. Hon hade ordnat för sig på ett sjukhem för att i sista stund slippa från allt bråket därhemma. Ack, hon hade re'n skämts tillräckligt för sina vuxna barn, ty hon var af särskildt blyg natur och hon fann sin egen situation högst opassande!

Tidigt en morgon började symptomen — fru Maria ville ej låtsas om dem, förrän man och barn kommit iväg till respektive dagliga sysselsättningar. Medan de yngsta barnen ännu klädde på sig för att gå till skolan smög modern in i en garderob och kväfde bland kläderna sina första, kvalfulla rop... Sen bilade hon ensam i väg till sjukhemmet. — — — — — — — — — — — —

Det var dukadt ett festligt kaffebord med mycket blommor från torget den dag, som fru Maria väntades hem med den nyfödde. Tvenne stadsbud buro upp den ännu knäsvaga modern för trapporna, ty det fanns ej hiss i huset. Äldste sonen sprang upp med den lille brodern. De togos mot med öppna armar och gossebarnet synades noga. Syskonen tyckte sig ha fått en lefvande docka att leka med, och dockan blef omdaltad, till dess den började storskrika. Då var det inte så roligt längre, utan hela syskonskaran drog sig ganska snart tillbaka till våningens olika rum. Men fru Maria gick till sängkammaren och installerade skrikdockan där — någon ledig plats i barnkammaren fanns det ej längre.

På kvällen stannade husfadern hemma, men han var trött och ville tidigt gå till hvila. De stora sönerna, af hvilka den ene läste på kandidaten och en annan hade hemskrifning för sitt kontor, höllo sig osynliga, medan de fem flickorna sysslade och pysslade med läxor, ryschpåsättning på blusar och andra privata angelägenheter, till dess de alla lämnade modern ensam vid bordet i salen. Då gick fru Maria in till skrikdockan och medan hon ännu klädde af sig, började barnet gny och gnälla. Fadern vred sig otåligt i sin säng och kunde knappt reda ut hvad orsaken var till "så'n uppståndelse midt i natten". Modern gaf barnet di, men det lät sig inte nöja, utan fortsatte att skrika, när det ingenting mer kunde få. Fadern blef otålig och klagade öfver en "i morgon förstörd arbetsdag."

Resolut tog fru Maria barnet på armen, svepte nattrocken om sig och gick ut i förmaket. Detta var det centrala rummet i våningen och däromkring lågo alla hennes söner och döttrar och sofvo, oberörda af det, som inträffat under dagens lopp. De hade ju med en viss festglädje hälsat modern välkommen hem med den lille brodern, men för det allvarliga efterspelet saknade de sinne. Lifvet hade, förlåtligt nog, ännu ej väckt deras faders- och moderskänslor.

Men den lilla fru Maria, hon kände sig i alla fall så ensam, som hon trodde, att ingen annan människa på jorden gjorde det. Och ändå höll hon det nyfödda kräket tryckt mot bröstet. Tårarna pressade på... liksom i stora hafsvågor... och hon gaf sig tårarna i våld, riktigt hängaf sig åt gråten. Ack, hon visste med moderlig instinkt allt för väl, hvad hon riskerade med dessa tårar, men för en gångs skull i sitt lif var den blida konfirmationsflickan, den strängt skolade, plikttrogna modern hänsynslös — hon ville gråta ut, om också modersmjölken skulle sina för alltid. Och hon grät och grät, lilla fru Maria, medan hela huset sof och lillen somnade på hennes arm.

Fru Elisabet kom på besök. Den borgerliga, gullackerade brickan med hembakt kaffebröd trängdes in bland fotografiramarna på förmaksbordet. Ungdomen var borta, på kontor, i skolor eller ute och flanerade på Strandvägen. Fru Maria fanns som vanligt hemma, ty hon skötte alldeles ensam sin månadsgamla gosse. Väninnan var mindre gammaldags och hon hade tagit en examinerad barnsköterska åt sin två månaders flicka för att få vara "litet fri". Men hon ammade själf — förstås.

— Och du har väl också mjölk åt din lille, eller hur? frågade hon. Det är ju ändå det viktigaste af alltihop.

— Nej, inte en droppe, klagade fru Maria med tårdränkt blick. Den gick bort re'n första natten jag kom hem. Du må tro det känns tomt att inte få lägga lillen till bröstet — vet du det känns, som om han inte riktigt vore min.

Hon bjöd väninnan en kaka och suckade djupt.

— Ja, jag för min del måste tillstå, sade fru Elisabet, att af hela moderskapet, så är det allra roligast att ha det där nafsande lilla kräket vid bröstet.

— Du har alldeles rätt, instämde fru Maria — och tårarna trillade ner som pärlor på den mjuka, re'n litet vissna rosenkinden se'n så växa de ju bara från en, de små barnen.

MARTHA RYDELL.

Till nästa gång.

NU HAR JAG BOTT SÅ LÄNGE HÄR i världen —
snart femti år — att jag omsider borde
ha lärt att känna mig som hemma i den
och ta den för kontant. Det kan jag också
emellanåt och stundom långa tider,
när jag har händerna och hjärnan fulla
af tanklös flit.

Men så en dag, helt plötsligt, bäst jag drifver
på välbekanta gator, kan det hela —
jag menar inte himmelen och jorden
med sådant som vår Herre själf har skapat,
jag menar världen, sådan världen gjort den,
och lifvet, som det lefves i den världen —
bli mig så mystiskt obekant, så sällsamt
och föga sannolikt, att jag förvirras
och säger till mig själf: "Hvad är nu detta
för obegriplighet af torg och gator
och hus och människor, jag råkat in i?
Hvad gör jag här?"

Så möter jag bekanta, lyssnar till dem
och hör mig tala med, men under tiden
förvånas jag i tysthet öfver scenen
och undrar, hvarför inte snart det hela
försvinner ur min syn så snabbt och spårlöst
som biografens bilder bort från väggen
vid filmens slut.

Men ingenting försvinner, sceneriet
förblir sig likt, och blott min undran ger sig.
Jag glider sakta in i världen kring mig
och tar den åter för kontant och verklig —
till nästa gång.

FRIDA LANDSORT.

.....

P. M. för hrr affärsmän.

VINSTEN ÖKAS GENOM

kundkretsens utvidgning. Den billigaste, snabbaste och säkraste vägen att nå nya kunder är

EN ÄNDAMÅLSENLIG ANNONSERING

i därtill lämpliga organ. En annons

I IDUN

har icke blott värde för dagen: den faller i ögonen på köpare än längre tid, ja, i tusentals fall hela året. Landets mest erfarna annonsörer annonsera också därför regelbundet i IDUN.

SJU

dagar i veckan läses en annons i

IDUN

Vet Ni att

Gahnelit

är ett utomordentligt godt munvatten?

Försök eljest!

KÖKSALMANACK

Redigerad af
ELISABETH ÖSTMAN-SUNDSTRAND
Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.

VECKAN 7—13 FEBR. 1915.

SÖNDAG. Frukost: Smörgåsbord; biffstek med potatis; mjölk; kaffe eller te med wienerbröd. Middag: gratinerad sjötunga med pressad potatis; stekta orrar med grönsaker och salader.

MÅNDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgröt med mjölk; sillsås med potatis; kaffe eller te. Middag: Ragu på vildt (rester från söndag) med potatis; blåbärssoppa med skorpor.

TISDAG. Frukost: Smörgåsbord; fattiga riddare med sylt; mjölk; kaffe eller te. Middag: Fläskkotletter med pressad potatis; petits-choux-pudding.

ONSDAG. Frukost: Smörgåsbord; jägarbiff med potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Afredd buljong med stekta palsternackor; kokt torsk med senapssås och potatis.

TORSDAG. Frukost: Smörgåsbord; risotto; mjölk; kaffe eller te. Middag: Får i kål; pösmunkar à la Skogshöjd.

FREDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafremjölsvälling; strömming i frityrdeg med skarpsås; mjölk; kaffe eller te. Middag (vegetarisk): Kroppkakor med smält smör och stufvade, salta turska bönor; soppa på krossgryn och färska äpplen.

LÖRDAG. Frukost: Smörgåsbord; uppstekta kroppkakor; mjölk; kaffe eller te. Middag: Blodpudding med smält smör och lingon; saftsoppa med skorpor.

RECEPT:

Stekta orrar (f. 8—10 pers.). 2 orrar, 1 hg. späck, 3—4 msk. smör, 2 tsk. salt, 3 dcl. buljong, 5 dcl. tjock grädde.

Beredning: Orrhönan har ljusare kött och anses finare än tuppen. — Är fågeln frusen, bör den tinas upp i varmt kök, rensas och får ligga i ljum mjölk öfver natten. Den torkas därefter väl, späckas med fina späckstrimlor och uppsättes. — Späckningen kan med fördel utesluta, och fåglarna beläggas i stället med späckskifvor, när de äro uppsatta. — De brynas i smöret, saltas och spädas först med den kokande buljongen, därefter med grädden, och få sakta steka med tätt lock, tills de äro möra eller 1—1½ tim. Skäras, garneras och serveras med grönsaker, salader samt afredd sås, tillsatt med tjock grädde.

Vaniljkräm med gelatin. (f. 6 pers.). 4 blad gelatin, 3 msk. vatten, 1 ägg, 2 äggulor, 110 gr. socker, 1½ dcl. mjölk, 1 stång vanilj, 4 dcl. tjock grädde (1 msk. vaniljsocker).

Beredning: Gelatinet spolas med kallt vatten, klippes i bitar, upplöses i 3 msk. kokande vatten och blandas med ägget, äggulorna, sockret, mjölken och vaniljen i en blankskurad kastrull. Blandningen vispas kraftigt öfver elden, tills krämen är tjock och pösig, då kastrullen aflyftes, och vispningen fortsättes, tills krämen är kall. Den till hårdt skum slagna grädden tillsättes, och krämen hälles i vattensköljd och sockerbeströdd form och får stå på is 2—3 tim. för att stelna. När krämen skall serveras, lossas den kring kanten med en spetsig knif, uppstjälpes på flat glasskål med tårtpapper och garneras med frukt eller biskvier.

Ragu på vildt (f. 6 pers.). 3—4 hg. stekt, benfritt kött af fågel eller vildt, 8 dcl. buljong eller vatten, 2 nejlikor (salt), 1½ msk. smör (30 gr.), 4 msk. mjöl (40 gr.), 5 dcl. af buljongen, ½ msk. vinbärsgelé, 1 tsk. rödt vin.

Beredning: Köttet lossas från benen och skäres i små tärningar eller aflånga bitar, benen krossas och kokas i buljongen (eller vattnet, tillsatt med 4 gr. fast köttextrakt samt salt) med nejlikorna, tills buljongen får god vildtsmak, då den silas. Smör och mjöl fräsas 2 min., buljongen spädes på och såsen får koka 5 min. Köttet ilägges och värmes i såsen men får ej koka, ty det blir då segt. Anrättningen afsmakas med vinbärsgelé, rödt vin och kryddor, om så fordras samt serveras med potatis.

Kokt torsk (f. 6 pers.). 1 torsk på omkr. 1¾ kg., ½ msk. ättika, 2½msk. salt (43 gr.).

Beredning: Torsken bestrykes med ättika och skrapas väl från stjärten uppåt. Den rensas, sköljes mycket väl och torkas. Rommen och lefvern tillvaratagas, kokas för sig i saltadt vatten och användes till garnering af fisken. Hufvudet från hvilken gälarna borttagits, skäres af jämte skjärten emedan de lätt falla sönder vid kokningen. De kunna koka för sig och användas som garnityr eller griljeras och stekas. På den tjockaste delen af fisken göres tre skåror på hvarje sida, fisken ingnides med saltet och får ligga ett par tim. Den kokas därefter och fordrar stor uppmärksamket vid kokningen, som försiggår på 10—15 min. Upplägges på varmt fat med sil, garneras med lefvern och rommen, skuren i skifvor samt med persilja och små potatisar. Serveras med skarpsås.

Risotto (f. 6 pers.). 1 medelstor portug. lök, 100 gr. smör, 180 gr. carolinarisgryn, 1 gr. stött saffran, ½ lit. god buljong, 1—2 msk. rifven parmesanost, 1 hg. röst skinka, salt.

Beredning: Löken skalas, hackas fint och fräses väl i 50 gr. af smöret i en kastrull. De sköljda risgrynen läggas i jämte det fint stötta saffranet och omröres öfver svag eld, tills de äro väl blandade med smöret. Då tillsättes buljongen, litet i sänder, under det grynen röras flitigt med träslef. Risgrynen få därefter sakta koka med lock, undet det de ofta röras om, tills grynen äro mjuka och börlja mosa sig. Anrättningen afsmakas med resten af smöret, parmesanosten och den i fina tärningar skurna skinkan samt salt. Serveras som frukosträtt.

Pösmunkar à la Skogshöjd (omkr. 18 st.). 3½ dcl. tunn grädde, 1½ msk. socker (23 gr.), 6 bittermandlar, 10 sötmandlar, 3½ msk. smör (70 gr.), 130 gr. mjöl, 3—4 ägg.

Till kokning: 1 kg. flottyr.

Beredning: En kastrull med rund botten smörjes med ½ msk. af smöret, grädden ihälles, och sockret samt den skållade och rifna mandeln tillsättas. Grädden får koka upp, resten af smöret ilägges, och mjölet ivispas med stålvisp. Smeten får därefter koka, tills den släpper pannan. Kastrullen aflyftes, äggen inarbetas, ett i sänder, och smeten röres 10 min. Massan formas med två matskedar till runda bullar af en liten skorpas storlek, hvilka kokas vackert gulbruna i flottyr. Munkarna böra formas så släta som möjligt, och ej mer än 3 st. kokas på en gång. — Flottyren får ej vara för het, ty då hinna ej munkarna svälla ut. — De vändas med hålslef, och, då munkarna hafva gulbrun färg på båda sidor, upptagas de med hålslef och läggas på sugpapper på varm plåt i spisen. De sockras och serveras varma med sylt.

Kroppkakor (f. 6 pers.). ¾ kg. kokt, pressad potatis, 1 ägg, 2 äggulor, 75 gr. hvetemjöl, salt, 3 tsk. finhackad portug. lök, 4 dcl. fina brödtärningar af hvetebröd, 75 gr. smör.

Till kokning. 3 lit. vatten, 2 msk. salt (30 gr.).

Beredning: Potatisen blandas med de uppvispade äggulorna och ägget, mjölet tillsättes och degen afsmakas med salt. Den arbetas helt litet på bakbordet och utrullas till en aflång bulle, som skäres i bitar; dessa rullas därefter som skorpor. Brödtärningarna och löken brynas tillsammans i smöret. I hvarje kroppkaka göres en fördjupning, som fylles med brödtärningar, hvarefter kakan igentryckes väl. Kroppkakorna påsättas i kokande, saltadt vatten och få sakta koka med lock omkr. 10 min. Prövas med en vispkvist, om de äro färdiga. Upplägges med hålslef på varmt serveringsfat och på hvarje kroppkaka strös litet af de brynta skorporna. Serveras varma med smält smör och stufvade turska bönor.

Till garnering: 3 msk. finstötta skorpor. brynta i 1 msk. smör.

FRÅGOR

ENHVAR läsare af Idun äger rätt att i denna afdelning framställa förfrågningar rörande husliga eller andra angelägenheter till besvarande af läsekretsen. Dock förbehåller sig redaktionen oinskränkt befogenhet att utesluta de frågor, hvilka anses sakna mera allmänt intresse. Hvarje publicerad fråga kommer att besvaras, och utbetalas för det bästa svaret å någon af här nedan införda frågor, som insändas till redaktionen senast 6 dagar efter detta nummers dato, ett pris af 10 kronor.

N:r 21. En ung ensam mor, utbildad sjuksköterska, som för närvarande vistas med sin lille gosse å ett småbarnshem, hvilket hon dock måste lämna i februari vänder sig till Iduns läsare för att af dem begära anvisning på en anställning, där hon kan få ta sitt barn med sig. Om hon ville skilja sig från det, skulle hon få komma tillbaka till den sinnessjukvårdsanstalt där hon arbetat förut, och där läkaren gärna vill hafva henne tillbaka; men det vill hon ej.

Finns det inte i någon gård på landet någon gammal anhörig, som behöfver ständig, tålig och öm vård och tillsyn? Och kunde där inte också finnas plats för en liten nära ett-års gosse, också han stillsam och snäll? Eller finns där kanske på någon egendom, till äfventyrs i något stadshem, någon familjemedlem som behöfver en lugn och snäll sköterska? En sköterska hvars hela yttre bär prägel af stillhet och ro och tyst fördragsamhet?

Vidare upplysningar lämnas af Barnavårdsbyrån, Kornhamnstorg 51, Stockholm.

N:r 22. Vore tacksam få anvisning på någon enkel, liten enakts-pjes lämplig att uppföras af amatörer vid en basar till förmån för Röda Korset. Hvilka tablåer vore i annat fall lämpliga att anordna vid samma tillfälle?

R.

Hålsöm. Spetssöm.

De på Baltiska Utställningen exponerade och mycket uppmärksammade arbetena i **SKÅNSK HÅLSÖM** äfvenså ett antal **spetssömsarbeten** utställas en kortare tid i vår lokal Hamngatan 16.

För ärade kunder börjar **den 1 mars 1915** en afgiftsfri **kurs** i **hålsöm** och **spetssöm** under ledning af samma skånska dam, som utfört arbetena till Baltiska utställningen.

Hvarje modern **Singer-**familjemaskin är lämplig för dessa arbeten. Anmälningar mottagas i hvarje Singers affär.

Singer Co. Symaskins Aktiebolag.

MED GAS

KAN MAN ERHÅLLA

VARMT VATTEN

I ALLA HEM.

Obs.!

VARUMÄRET

"FYRTORNETS"

Svenska

Sardiner i finaste Olivolja och Tomatsås för Smörgåsbordet.

OXYGENOL

TANDPULVER

ENERGON

Nerv- och kraftnäringspreparat

FÖRORDAS AV LÄKARE

Verksamt styrkande vid allmän svaghet, nervositet, överansträngning och sömnlöshet.

A. B. PHARMACIA, STOCKHOLM

Kontrollant: PROFESSOR A. VESTERBERG.

Vid blodbrist och svaghet gör Apoeket Vasens järnpreparat "Ferrol" största verkan. Starkt aptitgifvande ökar det hastigt kroppsvikten. På alla apotek till 2 kr. fl.

D. B. C.

Flytande Putskräm

för metaller.

Profva den och Ni använder aldrig någon annan. Fås öfverallt.

Fabrikanter: Dorch, Bäcksin & C:os A.-B. GÖTEBORG.

RÖDA HÄNDER

som äro nariga och sönderspruckna af kyla eller andra orsaker blifva på kort tid hvita och vackra genom ingnidning med

F. Paulis Liljemjölkcrême.

Lejon Dantar och Strumpor.

PRIMA KVALITE! BÄSTA UTFÖRANDE!

HVARJE PAR STÄMPLADT
MED OFVANSTÅENDE VARUMÄRKE

FINNAS I ALLA VÄLSORTERADE
SYBEHÖRS-MANUFAKTUR-& KORTVARUAFFÄRER.

N:r 23. Vore tacksam om någon af Iduns läsarinnor ville gifva mig några goda råd, hur jag skall inrätta mig i sommar. Säkert skola flera än jag ha nytta af dem. Jag har plats i statens tjänst och slutar kl. 3, men då mina föräldrar och syskon bo långt ut i skärgården, kan jag blott fara ut hvarje lördag. Hur skall jag nu på bästa sätt ordna för mig, när jag är ensam i staden? Hade tänkt kunna laga alla målen själf, då jag är intresserad af matlagning men fruktar att detta blir dyrare än att äta ute. Det är egentligen middagen det gäller. Finnes några lättlagade och något så när billiga samt äfven litet omväxlande middagsrätter, passande för sommaren och för en enda person? Vore tacksam för några beskrifningar. Hur skall man annars ordna för sig, och hvar kan en ung ensam flicka äta ute? Hur mycket kan jag i ena och andra fallet beräkna för maten i månaden? 21-åring.

N:r 24. Frågar härmed Iduns ärade läsarinnor i hvilket större samhälle skulle behöfvas en skicklig dräkt- och klädningssömmerska. M. R.

N:r 25. Vore tacksam för ett godt råd till afhjälpande af följande onda. Om sommaren är alltid mina händer hvita och varma, men så fort som något kyligare period inträder bli de genast blåröda och kalla. Detta för mycket obehag med sig emedan jag vistas i familj som sällskap och under utöfvandet af mina sysslor mina stackars händer taga sig mindre fördelaktiga ut.

Bekymrad, självförsörjande flicka.

N:r 26. Vore tacksam få ett råd, hur ensam dam, boende på landet skall kunna förtjäna 10 à 20 kr. extra pr månad, då de ordinarie inkomsterna trots stor sparsamhet ej vilja räcka till. Har god tid och lust för lättare sömnad, skrifning o. dyl. H—a.

N:r 27. Vore tacksam få veta hur man bereder äkta youghurt.

Prästfru.

N:r 28. En ung hemmaflicka, som måste arbeta och lära sig att för framtiden försörja sig själf, men som inga medel har att bekosta sig utbildning, vore tacksam att få veta, om det är någon utsikt att på praktisk väg som elev kunna lära sig t. ex. kontorsarbete, och om det är möjligt att få komma in som elev på ett kontor, helst i Stockholm. Om någon af Iduns läsarinnor, som få ögonen på detta, vet en möjlighet för den unga flickan att på detta eller annat sätt få ett arbete och ville meddela det till svarafdelningen, då vore en stor tjänst bevisad den faderlösa flickan och hennes mor, som har många att dra försorg om.

N:r 29. Hvar finnes någon firma som tillverkar profdockor?

Prenumerant.

N:r 30. Om någon af Iduns läsarinnor ville giva anvisning på hvar man kan erhålla utförliga beskrifningar och mönster till ett par vackra maskeraddräkter, blefve ingen gladare än Småstadsflicka.

N:r 31. Hvar beredes ekorrskinn, och hvart skall man sända dem för att få dem beredda. Tacksam för svar är Mattis.

N:r 32. Vill till min mans födelsedag i febr. anordna en liten herrsupé och ber härför Iduns alltid hjälpsamma läsarinnor om uppslag till en originell och treflig anordning af densamma.

N:r 33. Skulle någon af Iduns läsare vilja ge mig några anvisningar om hur jag bör bygga en liten sommarstuga på ett rum och kök för att få den så billig och treflig som möjligt? Hvilken stil och hvilket byggnadsmaterial bör jag helst använda? Skulle det vara någon möjlighet att få stugan byggd för c:a 1,000 kr.? Vore äfven gränslöst tacksam att få några råd angående inredningen. Mångårig prenumerant.

N:r 34. Har en flicka utsikter att kunna försörja sig, när hon gått igenom Rimforsa 2-åriga lanthushållningskurs? Hvad för slags platser kan man få?

En, som är i valet och kvalet.

N:r 35. Kan någon gifva mig anvisning på något medel, som hjälper mot, eller åtminstone lindrar, gasbildning i magen? Den besvärar genom hjärtklappning och andra obehag.

Veronica.

N:r 36. Mångårig prenumerant vore tacksam erhålla beskrifning på en tårta, som troligen går under namnet »Mille-feuilles» eller »Tausend Blätter». W.

N:r 37. Vi äro 2 glada, hurtiga sjuksköterskor, hvars största glädje är att få lefva friluftslif, och vi ha nu tänkt tillbringa vår semester (trol. juni mån. — hvilken mån. anses annars bäst?) i Jämtland. Eventuellt vid en säterstuga, om så låter sig göra, eller i alla händelser så, att vi kunna ogenerat hänge oss åt skogs- och friluftslif samt solbad. Som vi äro alldeles obekanta med Jämtländska förhållanden, så ville vi bedja Iduns vänliga läsare om ett godt råd; antingen uppgift om någon dyl. treflig och lämplig plats eller råd hur vi skall kunna finna en dylik. — Vi hyra gärna in oss i en bondgård eller säterstuga och laga vår mat själfva. Finnes ej turisthyddor? Hvad månne det ungefärliga priset pr dag kunde bliva? Vi vilja ej ha något med »bröstsjukehemmen» att skaffa.

Goda läsare och läsarinnor af Idun, som kännen till Jämtland, gifven oss goda råd, så att vi må få mesta möjliga valuta af vår ledighet.

Soldyrkare.

N:r 38. För svar å följande fråga vore jag innerligt tacksam. Är det någon som pröfvat frysningsmetod för födelsefläckar, och med hvilket resultat? Karin.

N:r 39. Hur skall 13-årig flicka kunna förtjäna en liten slant? Bor på landet och läser hemma för guvernant. Svar emotses tacksamt till Bekymrad 13-åring.

N:r 40. Vill någon af Iduns läsare vara vänlig gifva mig noggranna upplysningar om hvad som fordras för att bli arkitekt (kvinnlig)? Måste man ta studentexamen, och kan man i så fall gå reallinjen? Malvor.

TVÅ KNAPPAR.

(Ur ett ungt äktenskaps historia.)

För Idun af Dagmar.

(Forts.)

Då är det med ens slut med Magdas stolta självbehärskning, och ångerns heta tårar skölja bort trots och vrede ur det unga hjärtat. Veka, varma känslor stiga upp inom henne. I tankarna genomlefver hon ånyo sitt unga äktenskaps historia, ser sig som brud på bröllopsfesten, och stiger åter för första gången vid mannens sida öfver det egna hemmets tröskel. De första dagarna gå som en ljuflig dröm, men så en dag blir det tid på att återvända till verkligheten. På Gösta väntar hans skvadron, på Magda en husmors plikter. Och hvilka förutsättningar hade hon att kunna fylla dem? Inga, absolut inga, ingen förståelse för dem, knappast någon vilja, bara en obestämd förhoppning att det väl skulle reda sig på något sätt ändå.

Hon hade vuxit upp i ett förmöget hem, föräldrarnas ögonsten, brödernas stolthet, dagarna hade, sedan hon slutat skolan, förnötts med litet lektioner i språk och musik och litet finare handarbeten, vinterkvällarna på baler och teatrar, somrarna vid badorter. Så hade hon träffat Gösta, de hade funnit hvarandra, och efter tre månaders förlofning skulle bröllopet stå. Då hade Magda ett par gånger skyggt vågat komma fram med ett: »Men jag kan ju ingenting i hushållsväg, jag har ingen aning om matlagning!» Alltid hade hon mötts af moderns: »Det lär du dig snart nog i det egna hemmet, och förresten får du en så präktig jungfru.» Och Gösta hade med strålande ögon förklarat, att huru galet det än blefve i början, så gjorde det ingenting, hufvudsaken vore ju, att hon helt blefve hans.

Och med ungdomens oförståelse går Magda till doms öfver föräldrarna, som i sin kärlek velat låta henne njuta af lifvet utan en tanke på att rusta henne för en framtid, som kanske gömde på ett lif fullt af arbete och plikter. Hvem hade i föräldrahemmet någonsin satt i fråga att hon skulle hjälpa till med lagning och stoppning, där satt ju förresten gamla Mina dag ut och dag in och gjorde allt detta — hvad skulle gummstackarn lefva af annars —, och inte voro de väl så fattiga, att de ej kunde ta hem Mina ett par dar också för att se öfver Göstas kläder, hon, Magda, hade då Gud ske lof, inte en tråd trasig.

Då ljuder plötsligt en ringning genom tystnaden. Magda lyssnar andlöst: »Gösta?» Men i detsamma hör hon en blid gammal röst fråga om

Säsongens Dansmelodier

Tre moderna danser
Prisbelönade i tidningen IDUN
musikaliska täfling

1. "Jag ville, jag vore." Valse Boston af John Schönning.
2. Irene. Tango af Adolf Englund.
3. Klappande hjärtan. One Step af Adolf Englund.

Iduns expedition Stockholm

Pris 50 öre

För balsäsongen!

Mot endast **50 öre** i frimärken eller postanvisning erhålles detta musikhäfte **portofritt** från

IDUNS EXPEDITION, STOCKHOLM.

Enastående vinstmöjligheter

1

LILLSJÖNÄS' BARNKOLONIS LOTTERI

80,000 stycken lotter à 2 kronor = 160,000 kronor.
Vinsternas sammanlagda värde = 175,000 kronor
10,000 vinster (= hvar 8:de lott vinner). Ingen vinst understiger i värde 4 kronor, endast ett mindretal understiger 10 kronor.

Dragning före utgången af april 1915.

Bland vinsterna märkas: **Fullständig bosättning** till 4 rum, kök och jungfrukammare Kr. 9,000. **Juvelskrin** af snidadt elfenben med smycken Kr. 5,000. **"Standaret"**, oljemålning af Professor G. Cederström Kr. 4,000 **Motorbåt** Kr. 3,000. **Autopianino** Kr. 2,300. **Bibliotek** med bokhyllor Kr. 2,000 o. s. v. Se vinstlistan, som medföljer hvarje rekvirerad lott.

Insänd rekvisition märkt **X 1** pr bref eller brefkort **(ej** förskottslikvid) under adress: **Lillsjönäs' barnkolonis lotteri, Artillerigatan 60, Stockholm.** I den ordning rekv. inkomma sändas lotterna mot postförskott för lottpriset à 2 kr. st. jämte kostnad för porto och dragningslista. Angif tydlig adress.

Bengt Oxenstierna.
Lotteriets föreståndare.

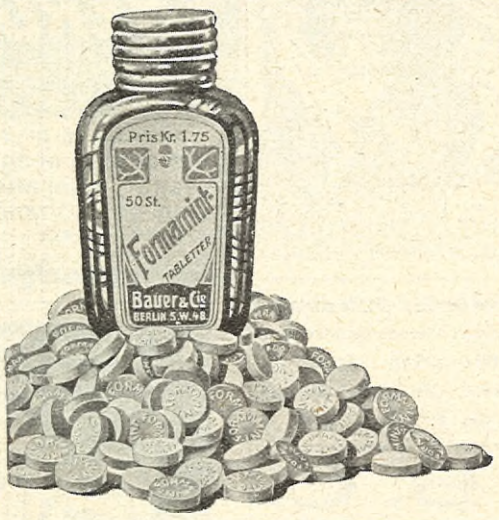

Formamint-Tabletter

äro förträffliga till hygienisk desinfektion af mun och svalg.

Formamint aflägsnar obehaglig lukt och dålig smak och är speciellt att rekommendera för personer, som röka mycket, för resande på järnvägar och ångfartyg, automobilister etc. för hvilka rök och damm ofta äro generande.

För talare, sångare, skådespelare m. fl. är **Formamint** oväderligt.

Formamint rekommenderas af mer än 10,000 läkare.

Formamint säljes å alla apotek i originalglas à 50 tabletter till ett pris af kr. 1:75.

— För efterapningar varnas! —

Broschyrer och prof gratis och franko från

Sanatogens Generalagentur,

Afdelning Formamint, Kungsgatan 59,

Riks-Tel. 121 95. **STOCKHOLM.** *Allm. Tel. 63 95.*

Mellin's Food

är bästa kraftnäring för svaga, kliena barn i alla åldrar. Bok om barns uppfödning gratis och franko från Mellins Food Depôt, Malmö.

KURSER I BOKBINDERI (pr korrespondens). Lättfattligt! Billigt! Tillskrif bokb. Emil Nilsson, Eskilstuna. Vid. upplysn. m. m. med 1 kr. i frim.

Med
— 12,877 ex. —
Afton-Tidningens postupplaga ökats på 1 ½ år.
Annonsera!! Prenumerera!!

Tag gymnastikhäfstången »Ideal» till hjälp och

Gymnastisera i hemmen

»Ideal» fastsättes å dörrposterna utan skrufvar el. dyl. passar öfver allt. Standardstorleken, afsedd för upptill 950 mm. dörrvidd, kostar endast kr. 6:— fraktfritt mot efterkraf.

Prospekt på begäran.

Th. P. Pålsson, Stockamöllan.

Kathreiners MALTKAFFE

ÄR EN KAFFEERSÄTTNING I ORDETS BÄSTA MENING

unga frun tar emot. Skyndsamt torkar Magda sina förrädiska tårar. Tant Malla, Göstas gamla moster, hela familjens hjärtevän! Dörren öppnas, och in träder en gammal dam, i ena handen bär hon en kartong med bakelser.

»Jag mötte Gösta på vägen. Han sade att du hade ondt i hufvudet, och så köpte han de här bakelserna, som vi skulle låta oss väl smaka till förmiddagskaffet. Han bad mig, att jag skulle sköta väl om lilla frun, så hon var kry tills han kom hem igen.»

En brännande rodnad färgar Magdas kinder, och de nyss så hastigt torkade tårarna börja åter rinna.

»Moster Malla,» snyftar hon, »jag har burit mig så gränslöst illa åt. Aldrig kan Gösta hålla af mig mera.»

»Lilla vän, hur är det nu fatt? Vill du inte anförtro din sorg åt mina gamla öron? Du må tro, gamla moster har söft mer än ett hjärta till ro i sitt långa lif.»

»Och sakta smekande det blonda hufvudet i sitt knä lyssnar den gamfröken uppmärksamt till Magdas, af snyftningar ofta afbrutna, berättelse om morgonens uppträde.

»Jaså, det fattades en knapp för herr ryttmästarn,» sade moster Malla och log, när Magda slutat sin långa syndabekännelse. »Ja, i och för sig var det ju ej något så rysligt; det kan ju hända litet var, och allrahelst i ett nytt hem, där lilla frun ännu ej hunnit bli varm i kläderna. Men ser du, liten, för Gösta har det en särskild påminnelse; hans far dog nämligen af en förkylning: som han ådrog sig, därför att han gick utan knapp i undertröjan i processionen efter Karl XV:s kista.»

»Ja, men, huru kunde det vara möjligt — aldrig trodde jag, att man kunde få lungsot bara för en knapps skull! Snälla Moster, berätta huru det gick till, berätta för mig om Göstas far, själf minns han honom ju ej ens.» Gumman satte sig tillrätta i stolen och började:

»Ja, som du vet, började Göstas far sin bana som sjöofficer. Vid helt unga år lärde han känna min yngsta syster, och efter ett par väntans år kunde de gifta sig och bosätta sig i största språkslöshet i Karlskrona. Så gingo åren, allt emellanåt kom där ännu en liten hungrig mund att mätta, men svåger Johan var en duglig officer med ovanlig energi och arbetsförmåga, och hans befordran gick raskt framåt. Den sista i den stora barnskaran blef din Gösta, året därpå blef Johan utnämnd till kommendör. Ett par år förut hade han blifvit placerad på Stockholms station. Med utnämningen följde bostad i »Långa raden» på Skeppsholmen, och min syster och svåger begåfvo sig dit för att ta sin nya bostad i betraktande. När de kommo dit, ser min syster, att ledstängerna äro virade med sorgflor och fattar därför sin man häftigt i armen:

»Kom John, vi gå inte dit upp, här är ju någon död!» »Huru vet du det?» »Jo, ser du inte, att ledstängerna äro virade med krusflor?» »Hvad pratar du, det är ju vanliga ledstänger af björk.»

Ser du, den tiden brukade man i hemmen vid dödsfall vira ledstängerna med krusflor, och inte vet jag, om detta var något slags varsel för hvad som skulle hända där.

(Forts.)

BREFLÅDA

REDAKTIONENS BREFLÅDA.

V—e. Äro icke i tillfälle att begagna oss af det godhetsfulla erbjudandet.

G. Lorentz. Dikten har onekligen sina poänger och ni kan måhända få den tryckt i någon tidning, hvars spalter äro mindre hårdt engagerade än våra.

Erik Svanteson. Kan ej användas.

Sven Björse. Ni får vid tillfälle återse den i Ungdomsbilagan.

Fredrik J. Vi tacka för ert älskvärda bref. Skissen »Skvaller» innehåller nog ett motiv som kunde göras något af. Men i sitt nuvarande skick verkar den mest som en anteckning, afsedd att tjäna till stöd för minnet vid en framtida utarbetning.

»Trött att vänta» anhåller i mycket ohöfliga ordalag att få veta, om en fråga insänd i november, kommer att inflyta i Idun. Oafsedt att det är omöjligt att ge något besked, när ni icke uppger hvad det är för en fråga, vilja vi påpeka, att Idun inte kan ha någon skyldighet att införa alla de hundratals frågor som inflyta. Bland dessa utväljas hvarje månad ett visst antal, som enligt redaktionens uppfattning ha något intresse utöfver frågarens rent personliga. Om alla de frågor, som komma in, skulle publiceras utan vidare, då skulle först våra läsare få anledning att beklaga sig. Att redaktionen måste ha rätt att kontrollera en afdelning, som den gratis ställer till publikens disposition torde vara klart för hvarje förnuftig människa, likaså att vi ej för frågoafdelningens skull kunna slopa hvarken annons- eller textafdelningen!

»Svenska» kan inte skrifva svenska.

Ann-Britt. Förnöjsamhet är en god sak, det hålla vi med er om, men förnöjsamhet med dåliga manuskript är förvisso af ondo. Hur många författare ha icke knackat på hos oss med manuskript som vittnat om deras rörande små anspråk på sig själfva.

Monica. Tyvärr är det inte nog med att bara skrifva ner en historia så där som man hört den.

Eleonore. Det är inte mycket att säga om er himmelsblå skiss, åtminstone ingenting som kan glädja er.

Egil. Vi fälla ogärna en slutlig dom, men efter ni frågar så måste vi svara att ni verkar tämligen hopplös. Någon fristad för era »dikter» kan Idun inte erbjuda.

Till alla dem, som vid Sofia Gumælius' bortgång i tankar, ord eller gärning hedrat hennes minne frambäres härmed ett vördsamt och innerligt tack.

Syskon och syskonbarn.

Bör det förekomma att huden blir narig, finnig och ful? Nej, ingalunda, blott man använder F. Paulis Ovicula-Tvål, ty ägg-ämnet i Ovicula-tvålen skyddar, läker och förskönar huden.

Kvinnliga platssökande och lediga platser

såväl inom hemmen som öfverallt där kvinnlig arbetskraft kommer till användning kungöras fördelaktigast genom annons i Idun, landets äldsta och största kvinnotidning, som läses i alla bildade svenska hem från Ystad till Haparanda. Annonser mottagas af de flesta annonsbyråar i riket eller insändas direkt till

Iduns Annonskontor,
Stockholm.

ANNONSER skola vara inlämnade till Expeditionen senast fredag för att kunna införas i följande veckas nummer.

LEDIGA PLATSER

Sänd aldrig originalbetyg utan endast *afskrifter* när ni svarar på annons om ledig plats.

BARNFRÖKEN, som helst talar tyska eller engelska o. är något kunnig i sömnad, önskas till läkarfamilj med fyra barn, ålder 10,8, 6, 3 år. Svar till Doktorinnan E. Lundblad, Vänersborg.

STADGAD, PÅLITLIG FLICKA, kunnig i sömnad och något van vid husliga sysslor, får plats som biträde på barnhem. Sv. m. rek. till »Barnkär», Iduns exp. f. v. b.

LÄRARINNA sökes för vårterm. att undervisa två barn i elementarskolans lägre klasser i enkelt hem i Småland. Små lönepr. Svar med ref. torde sändas till »Nitisk», Iduns exp., Stockholm, f. v. b.

ENKEL, BILDAD FLICKA, kunnig i sömnad och matlagning erhåller plats i liten familj 1 mars. Daglig hjälp till grofgöromål finnes. Svar med foto till »A. B. C.», Göteborg p. r.

ENKEL, ANSPRÅKSLÖS FLICKA, fullt hemma i matlagning och van vid ett hems skötande, får plats till 3 pers. hushåll. Sv. med foto o. lönepr. märkt »Duglig», Iduns exp. f. v. b.

I GODT HEM, 1 timmes resa från Sthlm, hos bildad, medelålders dam med jungfru, får bättre, hushållsvan flicka, kunnig i matlagning, bakning o. enklare somnad, plats. Vid. Nya Inack.-Byrån, Jakobsbergsg. 34, Sthlm.

FÖR EN EX. SJUKSKOTERSKA finnes plats vid Växjö hospital såsom biträdande föreståndarska å kvinnoavdelningen. Lön 650 kr. jämte naturaförmåner (även tjänstebeklädnad), successiva ålderstillägg, semester m. m. Kompetenta sökande hänvände sig till Överläkaren vid Växjö hospital.

Köksföreståndarinna

vid tuberkulossjukhus i Skåne, c:a 260 pers. hushåll, med platstillträde i slutet af mars, sökes. Sökande böra ha genomgått flerårig fackskolekurs. Lönevillkor: 500 kr. pr. år och fritt vivre. Ansökningar med betyg och rek. medtagas och upplysningar lämnas af husmodern, Orupsanatoriet, Höör.

Befattningen

som öfverskötterska och husmoder vid Dalbobergens sanatorium vid Vänersborg för 28 patienter är till ansökan ledig före 8 inst. febr. Lön tills vidare 800 kr. pr år jämte husrum och fritt vivre. Platsen tillträdes snarast möjligt efter tillsättningen, och ansökan jämte kompetenshandlingar, hvaribland äfven önskas präst- och läkarebetyg, insändas till Stadsläkaren D:r H. Jennische, Vänersborg.

STYRELSEN.

Plats som vikarier. föreståndarinna

för fortsättningsskolan för flickor (den s. k. Hushållsskolan) å Östads Barnhus blifver ledig för tiden 1:sta april—24:de oktober innevarande år. Fordringar: att kunna föreslå ett större landthushåll och undervisa flickor i åldern 15—18 år i allt, som därtill hörer, samt i öfrigt leda flickornas uppfostran. Vidare upplysningar lämnas kompetent sökande under adr.: Östads Barnhus, Mjörnsjö.

"Skolhushåll".

Ett medelålders respektabelt fruntimmer sökes för instundande höstermin att ensam sköta ett skolhushåll för 5 pojkar i en residensstad i mellersta Sverige. Sökande, som är undervisningsvan, har företräde och kan genast engageras för att läsa med 2 barn, som gått en termin i småskolan. Svar med foto, uppgift om ålder och löneanspråk jämte betyg och ref. till »Skolhushåll», Nordiska Annonsbyrån, Göteborg.

En ung dam,

som med tiden ämnar bli en präktig husmoder, måste ha god kunskap i modern kokkonst. Den bästa hjälp och vägledning för detta ändamål erhålles genom IDUNS KOKBOK, som innehåller öfver 1,000 praktiskt prövade recept till såväl enklare som finare matlagning. Förf. till denna utmärkta kokbok är Elisabeth Östman, förest. för E. Östmans Husmoderskurs i Stockholm. Kokboken försäljes i alla boklådor till ett pris af kr. 5:50, inbunden i vackert klotband, och kan erhållas portofritt från Iduns exp., Stockholm.

PLATSSÖKANDE

UNG BILDAD FLICKA från godt hem önskar plats att mot fritt vivre lära sig hushåll. Är frisk och stark och vill gärna arbeta. Svar till »A. W.», Skeppsta, Bettna.

21 ÅRS FLICKA, som genomgått husmoderskurs, önskar plats i familj. Villig hjälpa till med skrifgöromål. Svar till »Familjemedlem S. B.», Iduns exp. f. v. b.

FLICKA, kunnig i klädningssömn., villig deltaga i alla inom hemmet förek. göromål, söker plats snarast. Svar till »21 år», Kristinehamn p. r

UNG EXAM. SJUKGYMNAST, frisk och stark, önskar plats. Något van vid sjukvård. Praktik i utlandet. Svar till »Gymnast», Gefle p. r.

HVAR FINNES DEN PERSON, som behöfver en 46 års dam af verkligt god familj, med godt lynne, behagligt sätt, enkel, anspråkslös, ej pretentiös. Fullt hemmastadd i matlagning, att med förmåga och omsorg sköta ett ordentligt hem. Tacksam för svar till »Ensam och Bildad D. F. K.», Iduns exp. f. v. b.

PLATS SOM UNDERSKÖTERSKA önskas. Har genomgått 1-årig kurs i sjukvård samt barnavårdskurs. Svar märkt »Sjukvård», Alstad, Skåne.

FÖRLOFVAD, 20-ÅRIG FLICKA, någ. kunnig i enkl. o. fin. matlagn., bakn. etc., önskar som medl. af präst- el. landtbr.-fam. plats som husmoderns hjälp. Lön önskas. Sv. t. »15 Febr. E. L.», Drottningskär, Karlskrona.

FLICKA, fullt kunnig i ett hems skötande, önskar plats till våren. Svar till »Duglig» Oskarshamn p. r.

I GODT HEM önskar bättre flicka plats som husmoders hjälp. Har med utmärkta betyg genomgått hushållsskola. Svar till »Familjemedlem 1915», Iduns exp., Sthlm.

PLATS i fin familj (helst i Sthlm) önskas af två bättre, praktiska och husliga unga flickor. Familjemedlemmar. Svar märkt »S. A.», Örebro p. r.

UNG, BILDAD FLICKA, något van vid sjukvård, önskar först i mars plats. Afven villig deltaga i ett hems lättare göromål. Svar till »Skånska G. K.», Iduns exp.

MOT FRITT VIVRE önska tvenne bildade flickor under febr.—maj plats på landet, helst å större egendom, för att hjälpa till med alla husliga göromål. Undervisa garna i målning, mönsterritning och något pianospelning. Svar inom åtta dagar till »I. och A.», Alingsås p. r.

BILDAD FLICKA, som tänker söka till Sofiahemmet. önskar för rek. plats i sjuk- eller barnavård. Har genomgått ettårig kurs vid mindre sjukhus. Tacksam för svar till »Nu genast», Bredbyn p. r.

UNG FLICKA af god familj önskar plats att läsa med ett eller två barn de högre klassernas kurser eller ock som sällskap och hjälp i fin familj i stad eller å herrgard. Har genomgått 8-klassigt läroverk samt hushållsskola. Vid lönen fästes mindre afseende än vid ett godt och trefligt hem. Svar till »20-åring», Iduns exp. f. v. b.

18 ÅRS FLICKA från godt hem önskar snarast komma i präst- eller herrgård på landet att under skicklig husmoders ledning deltaga i och lära ett hems skötande. Svar till »Hildur», Iduns exp., Sthlm, f. v. b.

2 BILDADE FLICKOR, som genomg. husmodersskola, önska platser i samma familj mot fritt vivre eller betalning för vinnande af större kunskaper. Betyg och ref. finnas. Svar till »Intresse och arbete».

SIGRID SCHULZ EXPRESS-BYRÅ
S. Larmgatan 11. Tel. 9544 o. 10336.
Göteborg.

UNG FLICKA, van vid arbete, hurtig o. påtitlig, önskar plats i familj eller som sjuksköterskebiträde å lasarett. Sv. t. »19 år», Lidköping p. r.

UNG FLICKA önskar plats som husmors verkliga hjälp. Är van vid husliga sysslor, kunnig i handarb. samt enkel linnesömn. Svar till »Villig», Sibbarp, Näsum.

SLÖJDLÄRARINNA önskar plats nu eller framdeles i skola, hem, broderiaffär eller annan lämplig anställning. Svar till »A. M.», Ulricehamn.

UNG FLICKA, som genomgått 8 kl. läroverk, barnavårdskurs och skolköksseminarium, äfven vistats utomlands för språkets öfning, önskar under maj—sept. lämplig sysselsättning. Svar till »Sommaren 1915», Nordiska Annonsbyrån, Göteborg.

UNG, BILDAD FLICKA, som genomgått trädgårdskurs och har ett par års praktik, söker till våren anställning att sköta privatträdgård eller såsom elev i större herrgårdsträdgård. Svar till »Trädgård 1915», Iduns exp. f. v. b.

TROENDE, UNG FLICKA, musikalisk, enkel och barnkär samt van vid husliga göromål, önskar plats i godt hem. Villig undervisa barn i första grunderna i musik. Goda rek. från förut inneh. plats. Lön önskas. Svar till »Familjemedlem», Roglösa p. r.

UNG FLICKA önskar mot fritt vivre komma på en landtegend., där någon ungdom finnes, för att som medl. af familjen lära hushåll. Kan biträda med skrifgöromål om så önskas. Tacks. för svar inom 14 dagar (till »Familjemedlem». Motala p. r.

UNG FLICKA önskar komma i god familj (helst på landet) att under präktig husmors ledning lära allt hvad till ett hems skötande hör. Svar med prisuppgift märkt »Energisk 22», Sköfde p. r.

UNG FLICKA kunnig i husliga göromål och sömnad önskar plats i vänligt hem. Goda rek. Svar till »God hjälp», Borås p. r.

GEBILDETES deutsches Mädchen aus guter Familie (Arztfamilie), musikalisch, sprachgewandt, sucht Stellung als Erzieherin oder Gesellschafterin. Gefällige Anerbieten durch die Exp. Idun, »G. d. M.».

BARNSKÖTERSKA med flerårig praktik söker plats å barnhem eller privat. Svar till »Mars—April», Kiosken, Vasaplatsen, Göteborg.

HUSHÅLLSVAN, bättre flicka, kunnig i matlagning, bakning o. s. v., söker plats i godt hem som husmors hjälp. Goda rek. Svar: »Arbetsglad, Villig», Iduns exp., Sthlm.

I GODT HEM söker undervisningsvan, musikalisk lärarinna plats. Goda betyg. Svar: »Barnavän», Iduns exp., Sthlm.

UNG FLICKA, som förut haft musiklärarinneplats i adlig familj och har någon vana i kontorsarbete, önskar plats i fin familj. Vackra betyg. Svar till Löfstedt. Järrestad.

UNG ELEMENTARBILDAD FLICKA, som vistats i tysk pension, önskar plats att undervisa barn, eller såsom hjälp och sällskap. Önskar anses som medlem af familj. Svar till »E. H.», Marieberg, Visby.

Bildad, förlofvad flicka,

som genomgått husmodersskola, önskar för praktiks vinnande komma i familj på landet. Svar till »Fritt vivre», Iduns exp., Sthlm.

Kv. sjukgymnast.

önskar plats, helst i familj eller hos läkare. Goda betyg och ref. finnas. Svar till »Massage», Iduns exp.

Som lektris och sällskap

önskar yngre fru af god familj några timmars daglig sysselsättning hos äldre dam eller herre boende i Sthlm eller dess omgifning. Goda ref. finnas. Svar till »H. B.», Iduns exp.

Exem. kindergartenlärarinna

söker plats i skola eller bättre familj nu strax. Svar till »19 år», Torpaslätt.

SE HÄR!

Kvinnlig sjukgymnast med fina betyg o. rek., fullt hemma i kontorsgöromål, vacker handstil, önskar sysselsättning. Är äfven villig medfölja på resor. Svar till »Godt arbete, ordinära anspråk», Kiosken, Brunnsparken, Göteborg.

Skolköksläraringa

utexaminerad från Fackskolan för huslig ekonomi, Uppsala, önskar plats. Svar till »Skolköksläraringa 15», Iduns exp. f. v. b.

En god hjälp

för en husmoder, som sätter sin stolthet i att ha ett »godt kök», är den moderna IDUNS KOKBOK, som innehåller öfver 1,000 praktiskt prövade recept till såväl finare som enklare matlagning. Förf. till denna utmärkta kokbok är Elisabeth Östman, förest. för E. Östmans Husmoderskurs i Stockholm. Kokboken försäljes i alla boklådor till ett pris af kr. 5:50, inbunden i vackert klotband, och kan erhållas portofritt från Iduns exp., Sthlm.

INACKORDERINGAR.

FÖR BILDAD DAM finnes inackordering i trefligt hem hos äldre enkefru. Sv. t. »Enkefru», Nyköping p. r.

SVÄRDSJÖ HVILOHEM erbjuder hvila och hemtrefnad i lugn, vacker trakt af Dalarne. Närmare meddelar fröken Lydia Johnson, Svärdsjö. Riks 29.

LÄRARINNA önskar hyra rum (event. helinackordering) i konstnärsfamilj, helst å Söder. Svar till »1915», Iduns exp.

ELEVER EMOTTAGAS i drifning och cicelering å större egendom i Värmland. Svar till »Cicilöry, Iduns exp.

I GODT, VÄNLIGT HEM å vackert landtställe vid skog o. sjö på Småland. högl. finnes tillfälle till inack. för längre eller kortare tid. Rikst., piano, varma rum; moder. pris. Svar till: »Hemtrefnad», Hult, Småland.

I BÄTTRE FAMILJ, helst på landet, önskar ung, förlofvad flicka komma för att lära hushåll mot någon liten betalning, om så önskas. Villig hjälpa till med allt hvad som i hemmet förekommer. Svar märkt »Familjemedlem», Iduns exp. f. v. b.

Dam,

som önskar bo obemärkt, söker inackordering, helst å landet, från 1 mars till slutet af sensommaren. Van vid alla inom ett landthushåll förekom. göromål, villig deltaga i dessa. Svar med prisuppgift pr mån. till »E. O. S.», S. Gumaelii Annonsbyrå, Stockholm, f. v. b.

Vid Länslasarettet i Vänersborg.

börjar ny elevkurs nästa 1 okt. Fordringar bland annat minst 21 års ålder och elementarskolebildning. Kursen, som är 2-årig, omfattar såväl teoretisk som praktisk utbildning. Närmare upplysningar lämnas af Öfverskötterskan därstädes.

För studerande ungdom

finnes tillf. till god inack. Centralt för flera af våra bästa läroverk. Bästa omvårdnad! Nutida bekväml., fina ref. Moderata pris. Rikst. 104 62 eller skriftl. till »Godt hem», Iduns exp., Stockholm.

Konvalescenthem för barn

beläget 300 fot öfver hafvet i skogrik trakt vid Boråsbanan, mottager klena o. friska barn för rekreation. De som önska deltaga i vårterminens skolundervisning torde snarast låta anmäla sig. Barn mottagas under ferierna. TYRA RINMAN, utex. sjuksköterska. Adr. Önnered, Landvetter.

Doktor J. Arvedsons kurs

Sjukgymnastik, Massage o. Pedagogisk Gymnastik,

medför enl. kongl. maj:ts medgifvande samma komp. o. rättigheter som en kurs vid Gymn. Central-Institutet.
Kursen 2-årig, börjar den 15 sept.
Prospekt på begäran gen. D:r J. Arvedson, adr. Odengat. 1, Stockholm

Gymnastikdirektörsexamen

aflägges efter 2-årig kurs af kvinnliga elever vid

Sydsvenska Gymnastik-Institutet.

Ny kurs börjar den 14 sept.
Prospekt gen. ***kapten J. Thulin, LUND.***

Göteborgs Gymnastiska Institut,

längsta och fullständigaste specialkurs i
Sjukgymnastik och Massage,
— Begär utförligt prospekt. —

Kurs i Massage och Sjukgymnastik

STOCKHOLMS MASSAGE- & GYMNASTIK-INSTITUT
Biblioteksgatan 28
Begär prospekt.

Orchidéa.

Bästa medel för erhållande af hvit hals och hvita armar. Pris kr. 5:50.
FRANSKA PARFYMMAGASINET;
Hofleverantör,
21 Drottninggatan 21. Sthlm.

Inga gråa hår

erhåller den, som använder den sedan öfver 30 år öfver hela världen välkända
Royal Windsor
(giftfri)
Intet färgämne. Försändes diskret, kr. 5 + porto.
Franska Parfymmagasinet,
Hofleverantör,
21 Drottninggatan 21, Stockholm.

OATINE

är ren hafreextrakt. För dålig mage ordineras hafregröt; för dålig hy **Oatine hafrecreme,** som renar porerna, aflägsnar fräknar och finnar samt gifver huden ett ungdomligt friskt utseende. Äkta **Oatine-Creme** i **hvit burk** med **grönt lock:** pris 1.50; 4-dubbelt inneh.: 3.—. **Oatine-Snow** 1.50. Finnas öfverallt samt hos A. W. Nording, Biblioteksg. 11. Birgerjarlsg. 16 o. Drottningg. 63. Sthlm

Östermalms Förlossningshem,

12 Floragatan 12, 4 tr., hiss, Stockholm.
Rikstel. 97 56. Allm. Tel. 97 56.

Fritt val af läkare och ackuschörska. Referenser till följande herrar läkare: Erik Ahlström, Edv. Alin, Emil Bovin, Hj Forssner.
Prospekt sändes på begäran.
HILMA FREDLUND, Föreståndarinna
Rikstel. 90 12. Allm. Tel. 12 50.

Turkiska badet,

i Malmtorgsbadet är öppet hvarje torsdag för damer. Yppersta medel för bibehållande af smärt figur och fin hy. Badet är angenämast, om man är flera i sällskap. Pris kr. 1:50.

Röda o. ömkylda

händer o. fötter, äfven flerårig frost behandlas endast med **Gull,** erkändt oöfverträffadt. Hos Wilh. Becker, Sthlm samt hvarje parfymaff. i Sthlm o. landsort. à 1 kr. fl.

Tandteknikerkurs.

Assistent W. Johnsons kurs börjar åter den 1 mars. Anmälningar snarast Malmskillnadsgat. 60, Stockholm.

HUDEN VÅRDAS

bäst endast med
E. Orcier, Paris
utsökta cremer: Neige Diva o. Crème Végétale.

Anti Rides
af E. Orcier, Paris
utsökta prepar. borttager rynkor, gör hyn klar o. genomskinlig.

Rouge Eclat
af E. Orcier, Paris
begagnas med fördel af bleka personer som ej vilja använda sig af smink.

Pormaskar
borttagas fullständigt med
E. Orcier, Paris,
utsökta tinktur.
Orcier:s varor säljas i Sthlm: Franska parfymmag., A. W. Nording samt Nord. Kompaniet. i Gtbg: Beda Oramér och i Malmö: Fläkta Örns parfymeri.

H·G·SÖDERBERGS IMPORT A.B.

1MA ANTRACIT, HUSHÅLLSKOL & KOKS

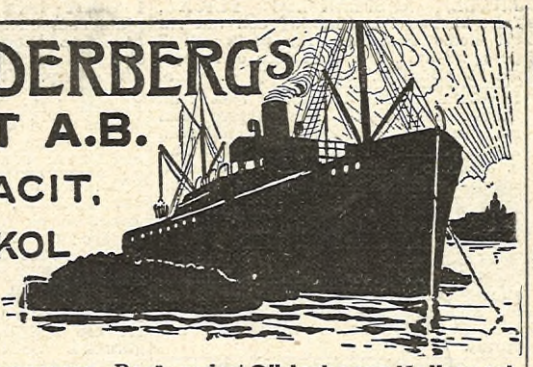

Riks- o. Sthlmstel. Namnanrop. Begär endast **Söderbergs Kolimport.**

Utmärkta organ

för annonsering i landsorten äro följande tidningar:

Arvika: Arvika Tidning.
Borås: Borås Tidning.
Engelholm: Engelholms Tidning.
Gefle: Gefle-Posten.
Halmstad: Hallandsposten.
Helsingborg: Helsingborgs Dagblad.
Hernösand: Hernösands-Posten.
Hudiksvall: Hudiksvallsposten.
Jönköping: Smålands Allehanda.
Kalmar: Barometern.
Karlskrona: Karlskrona-Tidningen.
Karlstad: Nya Wermlands-Tidningen.
Landskrona: Landskrona-Posten.
Linköping: Östgöta Correspondenten.
Lund: Lunds Dagblad.
Lysekil: Lysekils-Posten.
Malmö: Skånska Aftonbladet.
Norrköping: Östergötlands Dagblad.
Sköfde: Skaraborgs Läns Annonsblad.
Sundsvall: Sundsvalls-Posten.
Söderhamn: Helsingen.
Södertelje: Södertelje-Södertörnsposten.
Uppsala: Uppsala.
Västervik: Västerviks Veckoblad.
Västerås: Westmanlands Allehanda.
Växiö: Smålandsposten.
Visby: Gotlänningen.
Örebro: Örebro Dagblad.
Örnsköldsvik: Örnsköldsviks-Posten.
Östersund: Jämtlandsposten.

Ingeniör-Akademi WISMAR a. d. Ostsee

für **Maschinen- u. Elektro-Ingenieure, Bauingenieu e, Architekten.**
Spezialk. für Eisenbetonbau, Kultur- u. kolioniale Technik. Neue Laboratorien.
Stadt Wismar.

E. Hults Kvinnliga Utbildningsskola och Flickpension i Stockholm (f. d. Villa Hult)

kommer att på fleras önskan gifva en **3 månaders kurs,** med början den **1:a mars,** hvartill anmälningar nu mottagas. I Husmoderskursen ingå äfven fullständiga kurser i **Kläd-** och **Linnesömnad, Handarbeten, Konstslöjd** och **Målning.** Elev kan äfven vinna inträde utan att deltaga i husmoderskursen. **Klädsömnad, Linnesömnad, Konstslöjd** och **Målning** undervisas uti äfven som valfria ämnen, likaså **Sång, Musik** och **Språk.** Prospekt med hänvisning till muntliga referenser sändes, adr. **Artillerigatan 6, 2 tr.,** (invid Strandvägen), **Stockholm.** Rikstel. 118 86, Allm. 289 40. **OBS.! Den enda skola i Stockholm där eleverna bo inom skolan och samtidigt ha ett godt hem.**

Ljungby Husmodersskola (Småland).

Elevplatser finnas lediga från 15 februari. Kursen billig och lärorik. Goda referenser från föregående elever. Naturskönt belägen. Undervisning i finare o. enkl. matl. m. m. Linnesöm, diverse handarbeten. Begär prospekt med bifogadt porto. Adress fröken A. Bæckström, **Ljungby.** (Kronobergs län).

Kurs i klädsömnad.

Elever mottagas dagligen kl. 11—3. Upplysn. i skolans lokal, Grefturegatan 72. Allm. Tel. 224 53. Prospekt på begäran.
Selma Wahlgren.

Kurs i trädgårdsskötsel på Nääs

1 april—1 oktober 1915.

Eleverna äga deltaga i den vid sommarkurserna anordnade gymnastiken, leken, (friluftslekar och sånglekar) samt åhöra de dagliga pedagogiska föreläsningarna. Begär prospekt hos **Styrelsen för August Abrahamsons Stiftelse, Nääs, Floda station.**

Göteborgs Nya Husmodersskola

S. Al.égatan 2 A, Rt. 106 24.
Husmoderskurs på 1 termin. — Längre och kortare kurser i matl., bakn., konserv., Linnesömn. m. m. — Obs.! Äfven kurser för fruar. Prosp. på begäran.
Elvira Friberg. ***Hildegard Friberg.***

Målarskolan,

38 Smålandsgatan. Tel. Brunkeb. 62.
Undervisning i Porslin. Oljemålning, Gyllenläder, läderplastik m. fl. ämnen. Lager af porslin, materiel för målning. Porslin brännes.
Emma Nordberg, Augusta Peterson.

Elisabeth Östmans Husmoderskurs.

I **Vegetariska Kursen** för bildade flickor och fruar, med arbete 3 förmiddagar i veckan, finnes ännu några platser lediga.
Prospekt och närmare upplysningar på begäran.
ELISABETH ÖSTMAN-SUNDSTRAND,
Stockholm — **Klarabergsgatan 40,** 5 tr., hiss.
Riks tel. 20 35. Sthlmstel. 93 02.

Joh. Lundström & C:o A.-B.

KUNGL. HOFLEVERANTÖR.

Prima Antracit

HUSHÅLLSKOL • COKES • BRIKETTER

Begär vid telefonering å Riks och Allm. ***endast "Lundströms".***

Edla Carlssons Privathotell

rekommenderas. Elektr. belysning och Rikst. i alla Rum. Rum fr. 2 kr. **Frukostar o. Supeer serveras. Birgerjarlsg. 8, Stockholm.** (röd, grön o. gul spårvagn stannar vid porten). Riks. 44 01, 72 59. Allm. 125 39, 195 19.

A.-B. Sankta

Birgitta-Skolan

Regeringsgatan 19—21,
R. T. 14 108. STOCKHOLM. A. T. 5190.

Inr. varum.

Kurser i: Klädsömnad, Fransk linnesöm, Barnkläder, Konstbroderi, Spetssöm, Filet ancien, monteringar m. m. Aftonlektioner 2 ggr i veckan. (Fransk konversation samtidigt för dem som så önska.) Obs.! Samma lärarinnor som föregående år. Föreläsningar: Comtesse G. o. Fröken Elisab. Thorman. Anmälningar dagligen 10—5. Försäljning af: Textilarbeten, Spetsar, Broderier, Linneutstyrslar, Käthe Kruce-dockor. ***EMMY KYLANDER.***
Elev af Worth o. Bernard, Paris.

Kurs i trädgårdsskötsel vid Rösiö-Skolan.

Kvinnliga elever mottagas i trädgård och småbruk april—oktober. Pr. och teor. undervisning. Prospekt på begäran.
Ruth Rösiö, Hagaberg pr Jönköping.

Lektioner i Linnesömnad,

även blusar, underkjolar, sportskjortor och barnkläder.
Elever mottagas dagligen.
Karin Egnér. **Eva Egnér.**
R. T. 35 30. Sibyllegatan 36, Stockholm. A. T. 210 04.

I BEDA JOHANSSONS syskola, Stockholm, 14 Kaptensgatan, emottagas elever i klädsömnad samt utföres på beställning förstklassigt arbete. Allm. Tel. Öst. 394.

- Skolköksläraringa -
med praktik och skicklighet erbjudes att på goda vilkor öfvertaga en väl ansedd husmodersskola. Svar med uppgift om ålder och tjänstgöring till «Husmodersskola«, Sv. Telegrambyrån, Stockholm.

Håarbeten

direkt från fabriken. Flätor i äkta mjukt naturhår, stora, fylliga, i alla färger 50 cm. långa 4 kr. 60 cm. 6,50, 70 cm. 8 samt 10 kr. Beställning mottagas å allt håarbete, såsom flätor, peruker, klockkedjor etc. för damer och herrar. Penningarne återbetalas genast om ej till belåtenhet. Vi sända allt under tystlåtenhet mot postförskott. Obs.! Inga penningar i förskott. Varan betalas när Ni erhåller densamma.

Hårfabriken Special, Malmö 6 b.

Damernas Bok om Skönhetsvård

bör läsas af alla damer
Pris kr. 1:—.
Albert Bonniers förlag.
Finnes i alla boklådor.

Husqvarna

Central Bobbin Symaskiner

utmärka sig genom utomordentligt lätt gång, mycket stor hastighet, korta nålar, stor hållbarhet mot slitning och stor spole. Arbeta därför alltid till ägarens belåtenhet.

En svensk symaskin bör finnas i hvarje svenskt hem.

Låt Edra flickor få en trädgårdskurs!

Den ger god behållning för hela livet.
Den förädlar sinnet och ger glädje åt hemmen.
Den stärker hälsan på naturligt sätt; är bättre än medicin och badorter.
Den kan förbereda för yrkesutbildning med goda framtidsutsikter.
Den kan anordnas mycket billigt.
Friplatser kunna beredas.
Fruktanvändningsundervisning, konservering. Bästa undervisning.
Rekvirera prospekt i god tid från
ÖNNESTADS
Folkhögskolas och Lantmannaskolas Trädgårdskurser,
adress ***Önnestad***

Ingen välklädd dam

kan numera ursäktas, om hon visar sig med öppen blus eller kjol, när det finnes en tryckknapp, som kan förhindra detta.

Använd därför

Säkerhetstryckknappen

"KLETTE"

och man riskerar aldrig, att klädningen går upp.

Alla välsorterade affärer föra **Säkerhetstryckknappen "KLETTE".**

SKÅNSKA HANDELSBANKEN.

Fonder 21,200,000 kroner.
Stockholmskontor: Arsenalsgat. 9.
Filialer: **Södermalmstorg 8.** **Sturegatan 32.**

Deposition	4 1/2 %
Kapitalräkning	4 1/2 %
Sparkasseräkning	4 %

Fondafdelning. **Kassafack**

RUNKEBERGS TEATERN

Alltid veckans bästa nyheter!

Idun utgifves denna vecka i A och B.

Wilhelmssons Boktr. A.-B., Sthlm, 1915.